વલ્લભ નીતિ *

છંદ છપ્પા

૧૯૬૮ કુંડળીયા કવિત.

વ્યાસ વલ્લભરામ સુરજરામના

બનાવેલા

વ્યાસ પરશોતમ સુરજરામે

છપાવી પ્રસિદ્ધ કર્યા.



અમદાવાદમાં

પાનકોરને નાકે અગ્યાજમાદારની હવેલીમાં

"સરકાર બાહાદુર" છાપખાનામાં

સવાઈભાઇ રાયચંદે છાપી.

સંવત ૧૯૩૯—સને ૧૮૮૩

કિંમત રૂ૦-૮-૦

વલ્લભ નીતિ *

છંદ છપ્પા

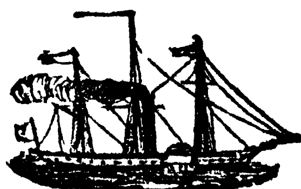
કુંડળીયા કવિત.

વ્યાસ વલ્લભરામ સુરજરામના

બનાવેલા

વ્યાસ પરસોતમ સુરજરામે

છપાવી પ્રસિધ્ધ કર્યા.



આમદાવાદમાં

પાનકોરને નાકે બચ્ચાજમાદારની હુવેલીમાં

"સમશેર બાહાદુર" છાપખાનામાં

સવાઈભાઈ રાયચંદે છાપી.

સંવત ૧૯૩૯—સને ૧૮૮૩

કિંમત રૂ૦-૮-૦

નોટીસ.

પ્રસ્તાવના.

આ પુસ્તકમાં છદ, છપા, કુંડળીયા, કવિત વીગેરે છે. મેથી સસારરૂઢી સમજવાનુ અથવા વરતવાનું યોગ્ય ગ્નાત પ્રાપ્ત થસે. તથા જગતમાં યસ મળી છેવટ મોક્ષ પ્રાપ્ત થશે રારાણકે આ પુસ્તકમાં નીતી સમધી તથા મનને આંણદ ઉપજે તેવી બીનાનુ વીવેચન કરવામાં આવ્યુ છે. વળી આ ચોપડીના માહીતગાર માણશ કોઇના ગાંજ્યો જશે નહી તેમ કોઇના એરામાં આવશે નહી. કેમકે વેદમાં જે ચાર પુર્સારથો રહ્યાં છે. તે ચારે પુર્શારથોની નીતીએ વરતવાની બધી બીના છે. ૧) પુર્સારથે. જીગ્નાશા. ૨) નીતી. ૩) દયા. ૪) પ્રાક્રમ. આ ચારે પુર્શારથોના અર્થ. ૧) જીગ્નાશા એટલે સર્વે રીતી જાણવી. જુઓ સર્વે રીતી જાણીયેતો ચોરીની તથા જાર કર્મની પણ જાંણવી જોઇએ, એમ અનીતી થાય છે. માટે ૨) પુર્સારથ. નીતી કહી છે. એટલે નીતીમાં રહીને જે રીત જણાય તે જાંણવી એમ ૨) પુર્સારથની નીતી રાખીએ તો કોઇ માણુસ વગર ગુનેગાર ફાંશી ચઢતો હોય ત્યાં નીતી રાખીને જુઠુ બોલીયે નહી તો તે બીન ગુને મરે છે તેને છોડાવા પેરવી કરી નહી તો તેણે દયા રાખી ગણાય નહી માટે ત્યાં ૩) પુર્સારથ દયા રાખવી. જુઓ ૩ (પુર્સારથ દયા રાખીએ તો ચોર ઘરમાં ચોરી કરવા આવ્યા હોય, તે વેળા એમ જાંણીએ કે બુમ પાડીસું તો આ ચોર કેદમાં જશે. એવી દયા લાવીએ તો તમામ મીલકત લેઈ જાય. ને આપણે ભીખ માગતા થઇએ. માટે ત્યાં ૪) પુર્શારથ પ્રાક્રમ કહ્યું

છે. તે ૪) પુરૂશારથ પ્રાક્રમ એટલે ચાર તથા હરકોઈ અનીતીનો ભરેલા પુરૂસ તેને પ્રાક્રમ બનાવવુ એટલે તેની નબળી ટેવ ભુલાવી દેવી તેનું પાપ વેદ સાશાસ્ત્રમાં લખતા નથી, એવાં ચાર પ્રકારના પુરૂશારથની સ્થીતી આ ચોપડીમાં છે. વળી સામા માણસના બોલવા ઉપરથી તથા તેના આચરણ ઉપરથી આ માણસ કેવી નીતીનુંછે તે સ્પષ્ટ જણાઈ આવશે. એવી ઘણી ઉપયોગી બાબતોનો આ લઘુ ગ્રંથનો સરવે વીવેકીઓએ લાભ લેવો જરૂર છે.



આ પુસ્તક મળવાની જગો

અમદાવાદમાં રાયપર પખાલીની પોળમાં વ્યાસ વલ્લભરામ સુરજરામને ઘેરથી, તથા રતનપોળમાં મારવાડી સોની રાજારામ વસ્તીરામની દુકાનેથી તથા ચોપડીયોના વેહેપારીઓની પાસેથી મળશે. પરદેસથી મંગાવનારે એક આનો ટપાલ ખરચ વધુ મોકલવો દસ ચોપડી મંગાવનારને દસ્તુર મુજબ એક ચોપડી વધુ મોકલવામાં આવશે. નાટપેદ કાગળ લીધામાં આવશે નહી. તથા ઉધારે આપવામાં આવશે નહી.

સહી વ્યાવજ



अनुक्रमाणिका.

કુરૂપોને શીખ

સોડો વિરો.

હીમત વિશે

મનુશના મદ વિશે.

નીચના લક્ષણ વીશે.

આતી સર્વ વર્જીત વિષે.

કંન્યા વકરો કરવા વીષે.

રાંતી રાખવા વીષેં

દેવા વીષે.

મીઠા માણસ વીષે.

અવળી રીત વીષે.

નાથાધીશ વીષે

કામી જન વીષે.

મનવીના મળવા વીષે.

જીવોના હેતુ વીષે.

પરચુરણ વિશયો.

રામરચાના છપા.

નામના અવગુણ વિશે.

વચન ભ્રષ્ટ વિશે.

દીનના રાખવા વીષે

ઢોંગી વીષે.

હરી ભજનમાં ભંગ પાડ્યા વીષે.

કુંડળીયા.

દેશી ભાશાના કુંડળીયા.

મનહર છંદો,

કવિત,

છુંદા કવિત.

ઈંદ્ર વિજય



ઝપા.

બાંધ્યોછે બહુ બોધ, સોધ કીધો સંસારી;
ગ્રહો કંઠની શીખ, બીક મુકી નર નારી;
કરો ન લાગે દાસ, રોશ ઈશ્વર નવ આણે
પુરૂષારથની રીત, વદીછે વેદ પુરાણે;
પુસ્તક આખુ વાંચીને, ગુણ ગ્રહણ કરજો સહુ;
વ્યાસ વલ્લભ વદ શાસ્ત્રથી, સજ્જની નીતી કહુ.



વિનંતી વિષે છપો *

છપો, ૧

સમરિ સારદા માત, વાત વદું વેહેવારી;
કવિઓને પરણામ, માફ કરજો ભુલ મ્હારી.
છે વીદ્યાની ખોડ, જોડવાને મન મ્હારૂ;
કબુલ કરજો સર્વ, ગર્વ રૂદે નવ ધારૂ.
કીંકર હુ જ કવિયો તણો, ગ્નાનીનો ગુલામછું;
થોડું કહ્યું ઘણું માનજો, બ્રાહ્મણ વલ્લભરામછુ.

છપો ૨

ગુણી દેશ ગુજરાત, જાત બ્રાહ્મણની મ્હારી;
અમદાવાદ મુકામ, સ્હેરની સોભા સારી;
રાયપુર જીલ્લા માંય, પખાલિની પોળ મધ્યે
કહુ કથા પુરાણ, રળુછું રૂડી હદ્દે.
ત્રવાડી મેવાડો વીપ્રછું, શેવક અક્ષર ધામનો;
વ્યાસ વલ્લભ નીજ નામછે, સુતજ સુરજરામનો.

મા બાપોને સમજણ.

છપો ૩

પુત્રીયોને લાડ, લડાવે પીતા જેનો,
ઠીક પડયો અવતાર, બગાડે મનખો તેનો;
શીખે જીભનો સ્વાદ, નાદમાં જાદે ફાટે;
કુબુદ્ધીની થાય, જાય તે વાંકી વાટે;
છાકે છકે છેક છોકરી, ધાર્યું કરશે આપનું;
વલ્લભ કેહેછે નામ તે, બોળે બેટી બાપનું.

છપ્પો ૪

નારી સાસરવાસ, સોભાતી સૌથી સારી;
વઠી વસે પીહેર, જાણવી વીભીચારી;
હોય દુખ કે સુખ, સાસરૂ તોપાણ સારૂ;
સાસરાયાંનુ' વેણ, સહે ખાટુને ખારૂ;
તેતો સપુતની છોકરી, ખરો ભેદ પરમાંણવો;
વલ્લભ કહે ઘેર રાખશે, તે વિર વંઠળ જાણવો.

છપ્પો ૫

દીક જનેતા જેહ, દીકરી વ્હાલી જાણે;
સાસરીએથી માત, પીહ્યરે પુત્રી આણે;
કરે જમૈયું જુદ્ધ, બુધ વિનાનીજ બાઇ;
સંખાણ સરખી તેહ, બગાડયું ખાલી ખાઈ;
કાહાડે રળવા માવડી, નીચ પદવિમાં ઉતરી;
કેહે વલ્લભ માણસ નહી, કોહો કરક્ષા કુતરી.

છપ્પો ૬

સાસરવાસથિ નાર, પીયરે પૈસો આણે;
તે ચહિને મા બાપ, દીકરી વ્હાલી જાંણે;
કરે ઘણાં વિખાણ, દીકરી તું બહુ સારી;
ટાપણ વાળી બાળ, ભાગતી ભીડ અમારી;
એટલે છળ કરે છોકરી, સાસરેથા પિહ્યર ભરે;
વ્યાસકે સાસરે ન મળે, તો છેવટ લુચૈ કરે;

છપ્પો ૭

કાં પુત્રી કે પુત્ર, ચીજ પરઘરની લાવે;
માત તાત કરિ ક્રોધ ધાક દૈને ધમકાવે;
પાકી પુછાપુછ કરીને ત્રાસ પમાડે;
હરશાતિ બહુ બીક, સીખથી કુમત કાઢે;
સુધરે સુધરું છોરૂં, બાળ ન સધરે આપથી;
કેહ વલ્લભ કે બાળકો, બગડેછે માબાપથી.

સ્ત્રીના ચરીત્ર વીશે.

છપ્પો ૮

રાંડ રડિ કરે વાત, પ્રપંચે પાકી પુરી;
ગરીબ ગાત્ર ગણાય, હરામી નહી અધુરી;
નિરમળ બોલે બોલ, જુઠને ઠરવે સાચુ;
માને મુરખ કોય, હોય બુદ્ધિનુ કાચું;
અપલક્ષણી અબળા ઘણી, કામની કંત કરોડછે;
કેહે વલ્લભ પક્ષજ કરે, તે લુચ્ચો લપોડછે.

છપ્પો ૯

કરે ચાહ્ય તે નાર, પ્હાડ પરવત પણ પાડે;
આભલે અવનિ માય, અવનિ આકાશ ઉડાડે;
કરે જ્ઞાનિને મુઢ, મુઢને જ્ઞાનિ બનાવે;
નીર મોભનાં નેવ, નેવનાં મોભ ચડાવે;
વણ વાતની વારતા કરે, ગપ ઘણેરી ગોઠવે;
વલ્લભ કહે વનીતા સહુ, અણ દીઠું પણ ઓઠવે.

છપ્પો ૧૦

મુમત પકડે નાર, પાર પાડે પાખંડે;
ડોલાવે સંસાર, નાર ના ડોલે પંડે;
જેમ રામનું બાણ, વાણ વામાની એવી;
કરતાં કુડું કરમ, શરમ રાખે નહી તેવી;
મન ધાર્યું કરે માન્યની, ભુપ થકી પણ નવ ડરે;
વલ્લભ કહે રહે વશ્ય નહી, બ્રહ્માદીક મથી મરે.

છપ્પો ૧૧

રહે ન રોકી નાર, ભાર હજાર મણ મુકો;
સીખો સઘળાં ચેન, નેનની ચોટ ન ચુકો;
લાલચ આપો કાંક, વાંક જુઓ ન લગારે;
તો પણ ન ભોળવાય, કરે મનમાં જે ધારે;
ધાર્યું કર્યા વણ રહે નહી, રહે રોકિતે આપશું;
કહે વ્યાસ મુમત મુકજો, જાયતો સગા બાપશું.

છપ્પો ૧૨

નારી તાણે લાજ, કાજ તેતો બહુ આવે;
મારવિ પડદ આંખ, ભલેરી તેને ફાવે;
નીચુ ન્યાળી જાય, કહે જગ તેને સારી;
પણ તે પાકી હોય, નરોને નાખે મારી;
જે લલના લુચ્ચી નથી, તે ખુલે શીર ચાલતી;
કહે વલ્લભ લજ્જાળુઓ, ઘુઘટમાં ઘર ઘાલતી.

છપ્પા ૧૩

જુઠા બોલી નાર, સ્નેહ તેનો ન કરીએ;
સોગન ખોટા ખાય, પાય લાગી પરહરીયે;
જો રહીએ વિશ્વાસ, કયાસ કર્યા વણ પક્કો;
થાય જીવનો નાશ, નકામો લાગે ધક્કો;
જુઠું બોલે જે જુવતી, તે તેણો છંદ છાંડિયે;
કહે વલ્લભ તે નારશું, નેન કદીના માંડિયે.

છપ્પા ૧૪

લાજ વગરની નાર, લડત લડતાં નહિ ડરતી:
કમ બુદ્ધિ કમ જાત, બહું મુખ બકવા કરતી;
વદ વધારે વાત, ઘણું ડાપણ દેખાડે;
લાંબા કરીને હાથ, આપ હસેને હસાડે;
બ્હેર વીના બ્હેર બાંધતી, ઉર ધરે દિલ ડંખણી;
વલ્લભ કેહે તે સુંદરી, સુદ્ધ સમજની સંખણી.

છપ્પા ૧૫

ચતુરાનું ચરીત્ર, પવિત્ર જન તે શું જાણે;
કપટ ન સીખ્યો હોય, પ્રપંચ્યો શા પરમાણે;
સેલડિ નરખિ ન હોય, જારનો સાંઠો વખાણે;
પરગુણ દીઠા વણ, આપના ગુણ ઉર આણે;
જે જણનારીની વેદના, વંઝા શું પારખિ શકે;
કહે વલ્લભ અનુભવ વના, મુરખ માણસ બહું બકે.

છપ્પા ૧૬

મરોને નમણિ નાર, કંથનો અતજ લેતી;
વદિને અવળાં વેણ, દમીને દુખજ દેતી;
કરેજ કોટી કલેશ, લેશ જંપે નહીં જાને;
સાસરીએ કુસંપ, વઢે બહુ વાંકી વાતે;
ટટાનો તંત મુકે નહી, વઢિ તે વશ્ય કરવા ધર્ગી;
કેહ વલ્લભ એ સુંદરી, ગરધવાણી ગોલા તાણી.

છપ્પા ૧૭

નાથ ઉપર કો હાથ, ઉપાડે અમગા જાતી;
મુકીને દે ગાળ, જાણવી તે મ્હા ઘાતી;
તરફોડા પણ આપ, કરે સ્વામીની સાથે;
કોટાણ કોટી પાપ, લાગતું લલના માથે;
પીઉને કનડે કામની, તેની પક્ષ ન તાંણવી;
કેહે વલ્લભ તે તારૂણી, કુટીલ કરક્ષા જાણવી.

છપ્પા ૧૮

કામના સેવે કંથ, પંથ સુધામનો ઝાલે;
પાળે પિઉનું વેણ, સુભ ઘર તેનું ચાલે;
પાપ ટળિ મળે પુન્ય, નુન્ય કાંઈ નવ આવે;
હોય સપુતની સુત, અન્ય જન ઉર ન ભાવે;
પીઉ પરમેશ્વર માનીલે, તેને નર્કજ નાશછે;
કેહે વલ્લભ તે નારનો, વૈકુંઠ વીશે વાસછે.

છપો ૧૯

કંથ હોય કદ્રુપ, રૂપવંતો તે કહેવો;
બ્હેરો બુચો હોય, તોયપણ ઇશ્વર લ્હેવો;
બુદ્ધીવાણ પણ પીઉ, હોય આંખેજ આંધળો;
બોબડો કે બુચટ, પડેલો પગે પાંગળો;
હોય દુખીઓ કે સુખીઓ, સેવે સતિની બાઇછે;
વલ્લભ કહે પીઉ પરહરે, તેજ છમક છીનાળીછે.

છપો ૨૦

સંખણ સાસુ હોય, કોઇ દિવસ નવ જંપે;
કરે વહુથી વ્હેર, સુખે ન સુખે સંપે;
બોલે બક બક બોલ, તોલ તોળાવે આપે;
જુદો જઇ રહે સુત, લડકણી માને પાપે;
વહુનું વગોણું બહુ કરે, છીદ્રો શોધી કહાડતી;
કહે વલ્લભ ધીક સાસુને, છેક છોબલા પાડતી.

છપો ૨૧.

વહુ કરે વીરોધ, શુભ સાસુની સાથે;
દે ગાળ મુકે આળ, છેક છેડો લે માથે;
સ્વામીને દે શીખ, ભીખ મંગાવા જેવી;
જુદો કાઢે કંથ, પંથ પીયરનો શેવી;
કહે વલ્લભ નિચ નારીએ, ઠામ સાસરે ફડિયો;
તેહણે તેના મા બાપની, બોળી સાતે પેડિયો.

છપો ૨૨

નારી ચલવે ચલણ, ઘણું પોતાના ઘરમાં;
જાણવી નહી અક્કલ, તેજ નારીના નરમાં;
ગણાય નારી તોલ, બોલ તેનો ન થપાયે;
જેવો ઘર ગુલામ, માપ તેવુંજ મપાયે;
ચલવે ચલણ જે નારનું, તે શું સ્નેહ ન માંડવો;
કેહે વલ્લભ તે મરદને, જરૂર જાણવો રાંડવો.

છપો ૨૩

ચાલે નારનું ચલણ, તેહને ઘેર ન જાવું;
ડાહ્યો તેનો કંથ, હોય પણ મીત્ર ન થાવું;
જમણ તણો વ્હેવાર, કદી તેથી નવ કરવો;
લ્હેણ દેણ વેપાર, તેહ સંગે પરહરવો;
ચલણ જેને ઘેર નારનું, તે ઘર ડગ ભરવું નહી;
વલ્લભ કેહેછે લોકમાં, લાગે લાંચ્છન કુળ મહી.

છપો ૨૪

વામાને વશ થાય, જાણવો તે મુઠ મેલો;
વામાને વશ થાય, હોય ડાહયો પણ ઘેલો;
વામાને વશ થાય, જાય તેનું ઘર સરવે;
વામાને વશ થાય, ખાય ખત્તા તે ગરવે;
વશ વનિતાને થઇ રહે, તેની વાત પુડગી વહે;
વ્યાસ વદેછે વશ થાય તો, તેને સૌ ઢબુઓ કહે.

છપો ૨૫

વશ બનવાથી લોક, કહે કે જાદુ કીધું;
વશ બન[illegible]થી લોક, કહે ચિત ચોરી લીધું;
વશ બનવાથી લોક, કહે કે મનિઓ અંધો;
વશ બન[illegible] લોક, કહે નહિ સુજે ધંધો;
વશ બનતા [illegible]ો સહુ સગાં, મ્હેણાં દે દૈને દહે;
વ્યાસ વદે છે વ[illegible] થાયતો, માંચીનો માંકાણુ કહે.

છપો ૨૬

મારે માને નાર, મારથી તસ્કર ત્રાસે;
મારે માને ઢોર, મારથી ભુતજ નાસે;
મારે માને બાળ, મારથી વ્હેરી ધ્રુજે;
મારે મુકે શ્વાન, મારથી વ્રક્ષજ દુજે;
માર તે સહુથી શ્રેષ્ઠતા, માર શુભ પ્રયત્નછે;
કહે વલ્લભ ખરૂ માનજો, માર ચૌદમુ રત્નછે.

પુરૂષોને શીખ.

છપો ૨૭

અભાગીને દે દુખ, મુખ તે જનનું બાળો;
વગર વાંકનો વાંક, કહી ચ્હોડે ચંડાળો;
મુઢન કરે પોસાણ, દુષાણ લાગેછે અંગે;
ભાવ થકી લે લ્હાવ, પરાઈ સુંદરી સંગે;
ઘરની રાંડ રડીને મરે, આપ લાલ થૈ જાયછે;
કહે વલ્લભ તે જીવડો, ખર નર ખત્તા ખાયછે.

છપ્પો ૨૮

વૃદ્ધ થઈ વરે નાર, ભાર ભાગે તે જનનો;
લાંછન લાગે હર્શ, પછી પુરો પડે મનનો;
નારી ખોજે નામ, ઠામ ઠામેજ ફરીને;
ખાજે પ્હેડી સાત, વાત વભીચાર કરીને;
વ્હેલી વહુ થાય વીધવા, તો મન ઝાલ્યું રે નહી;
કહે વલ્લભ વૃધ નાગને, નાખે તે નર્કેજ મહી.

છપ્પો ૨૯

વળે ન નારનું અંગ, ફરે છુટી ઘેર ઘેરે;
વળે ન નારનું અંગ, વસ્ત્ર વિધવિધનાં પ્હેરે;
વળે ન નારનું અંગ, દ્રવ્યનો ઢગલો આલે;
વળે ન નારનું અંગ, ઘરેણાં ઘણાક ઘાલે;
વળે ન અંગ ખોરાકીએ, દૈએ માગ્યુ મુખથી;
કહે વલ્લભ અંગ સુધરે, પરણ્યા પિઉના સુખથી.

છપ્પો ૩૦

નારી નહિ સુકાય, પીએ પાણી બે દાડે;
નારી નહિ સુકાય, ફરે તે વાન હુઘાડે;
નારી નહિ સુકાય, મરમનાં મ્હેણાં મારે;
નારી નહિ સુકાય, જોર જુલમ ગુજારે;
સુકાય ન મારે સુંદરી, ન સુકાય અન ભુખથી;
કહે વલ્લભ સુકઇ જશે, નારી નરના દુખથી.

છપ્પો ૩૧

નર ન બને બળવાન, કઢેલાં દુધજ પીધે;
નર ન બને બળવાન, પૈદ વસાણાં કીધે;
નર ન બને બળવાન, ગ્રથના ઘેબર દીધે;
નર ન બને બળવાન, બાપની પુંજી લીધે;
નાવે બળકો પુરૂષમાં, ઘર ગોરી દીલ દારથી;
વ્યાસ ૯ મ કહે બળ વધે, પુર્સોનું રોજગારથી.

છપ્પો ૩૨

સાસર વાસે લ્હાવ, ભોગવે રાજ્યાસનનો;
પણ બે આની બોજ, જાણવો તેવા જનનો;
મોસાળ પક્ષે લ્હાવ, ભોગવે સરવ સવૈયો;
પણ તે નરનું માપ, જાણવો પા રૂપૈયો;
બાપ નામે ઓળખાય તે, બાર આની પરમાણવો;
કહે વલ્લભ આપ નામનો, સત્તર આની જાણવો.

છપ્પો ૩૩

જેહ ધણી મા બાપ, ત્યાગ કરીને બેસે;
તજીને ભગની ભ્રાત, જઈ સાસરીએ પેસે;
કરે શાળકથિ સ્નેહ, દેહ સાસુને અરપે;
સસરો વ્હાલો હેમ, પ્રેમથિ કાળજુ ધરપે;
વ્હાલી વહુ બહુ સાળકી, જેમ જનેતા જાયલો;
કહે વલ્લભ તે આદમી, નહિ મરદ સુધ બાયલો.

છપ્પા ૩૪

પુરૂષને મા બાપ, સરવથી શ્રેષ્ઠજ ગણવાં;
હોય બુધી કબુધ, તોય પણ ભગવત ભણવાં;
પાળે રૂડી પેર, મ્હેર રાખીને મનથી;
માને મુગનો પાડ, લાડ કીધાં તે દનથી;
શુભ સમજીને શેવા કરે, મન વાંચ્છીતજ ફળ મળે;
કહે વ્યાસ અડસટ તીર્થની, તે નરને યાત્રા વળે.

છપ્પા ૩૫

જનની જાયા ભ્રાત, લડત કદિએ ના માંડે;
થાય વડો વિરોધ, વરી લાવેલી રાંડે;
હોય કરક્ષા નાર, પતીને અતી ચડાવે;
સાચી જુઠી વાત, ભરાવાનેજ લડાવે;
પોતે પણ લઢવાને ચડે, ભાંડે ગાળો ભાંડની;
કહે વલ્લભ સત્ય માનજો, સઘળે લડાઈ રાંડની.

છપ્પા ૩૬

હોએ મુરખ ભ્રાત, વાત નારીની માને;
બુદ્ધી વણ જન જેહ, તેહ નર ધરતા કાંને;
વામા કેરૂ વેણ, સાંભળી ઘણોક ગાજે;
કરે ન મન વીચાર, આપ બંધવને બાજે;
કહ્યું કરીને અબળા તણું, ખોદણી ખોદે ભાઇની;
વલ્લભ કેહેછે તેહમાં, જાણવિ બુદ્ધી બાઇની.

છપ્પા ૩૭

જે ઉર આવ્યું પાપ, સંગ તેને ન વસીયે;
હોય સગાં માબાપ, દુર તોહુયે પણ ખસીયે;
પરાણુત કેરી નાર, જારપર સાથે રમતી
માંડવુ ન ઘરબાર, મેલવી ભુંડાણ ભમતી;
દગા ભરેલ દોસદારને, તજવો જુદા જાતથી;
વ્યાસ કહે સ્નેહ તોડીયે, જનની જાયા ભ્રાતથી.

છપ્પા ૩૮

જે ઘરમાં નહી સંપ, જંપ તેને નવ જાંમે,
ચાલે કુટા કુટ, અતી દુખ દળીદર પામે;
થાય ગર્થનો નાસ, હાસ કરી નહી બેસે;
હરખે દુશમન લોક, સોડમાં સત્રુ પેસે;
ઈજત ઘટે ઘણી આપની, છેક ફજેતી થાય છે;
વ્યાસ વલ્લભ કેહે માંનજો, ઘર ફાટે ઘર જાય છે.

છપ્પા ૩૯

જે ઘર ઝાઝો ક્લેસ, લેસ તેને સુખ નાવે;
ફાગણની પુનેમ, સદા ગરમાં સોહાવે;
નાસે વિત વ્હેપાર, નાસ થાયે કુળ વ્રધી;
મનુસ મરકી થાય, જાય સુખ સંપત બધી;
કંકાસે જગ ઓળીતણું, નાસે છે પળ ચારમાં;
કેહે વલ્લભ કંકાસને, ઘાલોમાં ઘરબારમાં.

છપ્પા ૪૦

સંપ હોય જે ઘેર, મ્હેર ત્યાંતો ઇસવરની;
વધે વડો વ્હેપાર, પ્રાપતી પામે જરની
લે સંસારી લ્હાવ, ભાવથી ભોગ ભોગવે;
સત્રુ સીર ન થાય, જુગતે જીવ જોગવે;
વંક્ષની વ્રદ્ધી બહુ વધે, દુખ દળદરનો નાસ છે;
કેહે વલ્લભ જ્યાં સંપ ત્યાં, પુર્ણ પ્રભુનો વાસછે.

છપ્પા ૪૧

લડે બેટડો બાપ, લડે ભાઇ સું ભાઈ;
લડે દીકરો માત, લડે નણંદ ભોજાઈ;
લડેજ ભગની ભ્રાત, લડે ધણી ધણીઆંણી;
લડે ભાભી દિએર, લડે દેરાણુ જેઠાણી;
વળી સાસુને વહુ વડે, ત્યાં પર બોલે બોલકા;
વલ્લભ કેહે તે આદમી પરજાપતના ખોલકા.

છપ્પા ૪૨

હુંનુ નીર અપાર, કરીને ઘરપર રેડે;
સળગે નહી લગાર, મજુરી ખાલી ખેડે
થાય ઘડીમાં સંપ, ઘડીમાં ટંટો ચાલે;
ભાંડે ઘડિએ ગાળ, ઘડીમાં ઘરમાં મ્હાલે;
લઢે વઢે પણ વલ્લભ કહે, સાંમા સત્રુને દહે
છેવટ સાળદાળ એકઠાં, તરીઓતો તેડે રહે.

છપે ૪૩

ડાપણમાંથી હાથ, નકાડે ન્હાનુ મ્હોઢુ;
પોતાનું ખરૂં વેણ; અન્યનું માને ખોટુ;
એક એકના વાંક, જુએ પોતાનો ઢાંકી;
છીદ્રો સોધે છેક, વદ વઢી વાતો વાંકી;
વહુ ફાડે તેહ ઠીકરાં, સાસુ ફાડી ઠીબ કહે;
વલ્લભ કેહે કંકાસનુ, કારણ ડાહ્યા જન લહે.

શેઠો વીશે.

છપે ૪૪

મરો નાતનો શેઠ, ઝેર ઝાઝુ જે રાખે;
મરો નાતનો શેઠ, સહું સીર આળો નાંખે;
મરો નાતનો શેઠ, રાંકને દાબી મારે,
મરો નાતનો શેઠ, હરામી હરવું ધારે;
મરોને શેઠ પટેલીયા, સૌને ધુતી ખાય છે;
કેહે વલ્લભ તે શેઠનું, જડા મુળથી જાય છે.

છપે ૪૫

શેઠ નાતનો જેહ, દેહ તે ચંડાળ સર્ખો;
જોઈ સ્હાસ્ત્ર પુરાણ, પાપીને પંડિત પર્ખો;
સત્રુ ન કોનો થાય, થઇ વ્હાલો વ્હેર વાળે;
સ્નેહ કરીદ છેહ, જીવ બહુ જનના બાળે;
શેઠ પટેલ બની આપથી, પક્ષપાદ વીદ્યા ભણ્યો;
કેહે વલ્લભ ધીક માતને, ગદ્ધી એ ગદ્ધો જણ્યો,

છપો ૪૬

કોણ જાણવો શેઠ, સરવ કરતાં પ્હેલાનો;
કોણ જાંણવો શેઠ, નાત મ્હાજન મ્હેલ્લાનો;
કોણ જાંણવો શેઠ, સરવનાથી સુજાતી;
કોણ જાંણવો શેઠ, શરવ જનથી મ્હા ઘાતી;
કોને નગર શેઠ જાંણવો, ગુણ તેના સા જોઇએ;
કેહે વલ્લભ સુણો સહુ, સંદે સઘળા ખોઇએ.

છપો ૪૭

નાત તણો જે શેઠ, વેઠતો કરે સરવની
પાડે સારી સુજ, વાત વદે ન ગરવની
દેઇ નાતને બોધ, કહે કુળ ધર્મજ નરખો;
આપ કરે સુભ ન્યાય, સુત શત્રુનો સરખો;
લાંચ લઇને ઘર ના ભરે, ગ્રસ્ત જોઇ ખુશી રહે;
કોને કલંક મુકે નહી, તેજ શેઠ વલ્લભ કહે.

છપો ૪૮

માજન કેરો શેઠ, ઠેઠથી હોય વીચારી
સુધ્ય જાત સુમત્ય, જોઇએ પરોપકારી;
સુભ કામમાં દામ, કઢાવે સૌ પાસેથી;
જતો બચાવે જીવ, કોક નિચને વાસેથી.
કરતો પોસણ કંગાલનું, આપ હરી ઘર નાભરે;
કહે વલ્લભ માજનતણો, સાચો તે શેઠજ ઠરે.

છપ્પો ૪૯

મ્હેલા ફેરો સેઠ, પેટ મ્હોટું જે રાખે;
સૌથી સાચો સ્નેહ મુખ ભુંડુ નવ ભાંખે;
ભગની ગણે પરનાર, બ્હાર કરવાને ધાએ
ભાગે ભલાની ભીડ, ચીડ કોપર નવ રાખે;
સેહેજ દામ ખરચે નહી, ગરીબનું ઉધરાવીને;
વલ્લભ કહે શેઠ થાપવો, સીર મુગટ બનાવીને.

છપ્પો ૫૦

શેઠ નગરનો જેહ, દેહમાં દયાજ લાવે;
રહીયતને શીર દુખ, આવતુ આપ ઉઠાવે;
જુએ જગતની પીડ, ભીડ ભાગે ઉપાયે;
કરે રાયશું ન્યાય, નહીંતો સામો થાયે;
સાંભળે સહુનીં વારતા, પરજા બેટા બેટિયો;
વલ્લભ કેહેછે જાંણવો, તેજ નગરનો શેઠિયો;

છપ્પો ૫૧

ઉપર છપા ચાર, કહ્યા તેવું લે વરતી;
પ્હેલાનો એ શેઠ, જાત જાંણોમાં નરતી;
તેથી અવળી રીત, રાખતા તે મ્હા ઘાતી;
ચોખ્ખો એ ચંડાળ, અતી નબળો નીપાતી;
રાખે ઝેર બહુ આંખમાં, હોદ્દો ચલવે આપનો;
કહે વલ્લભ તે શેઠીયો, હોય હજારો બાપનો.

હીમત વીશે.

છપ્પો ૫૨

જેને હૈયે હામ, કામ કરતા તે ધાર્યું;
જેને હૈયે હામ, જાય તે જન ના માર્યું;
જેને હૈયે હામ, દામ ગાંઠે તે ઝાજો;
જેને હૈયે હામ, નામથી ચાલે માજો;
હામ હૈયે ઘણી રાખતા, તે સુરો સરદારછે;
કેહે વલ્લભ સહુ જાંણજો, હામ બડુ હથિઆરછે.

છપ્પો ૫૩

હામ બડુ હથિઆર, હામતો માગ મુકાવે;
હામ બડુ હથિઆર, હામતો મ્હોત ચુકાવે;
હામ બડુ હથિઆર, હામથી દામ ન ડુલે;
હામ બડુ હથિઆર, હામથી કામ ન ભુલે;
હામજ હથિઆર જાંણવું, હામ કદી હારે નહીં;
કેહે વલ્લભ સહુ જગ વિસે, હીમત સો મરદા સહી.

છપ્પો ૫૪

હીમતછે તે મરદ, ગરદ હીંમત નવ ખાયે;
હીંમતની કીંમત, કોઇથી નવ્ય કળાયે;
હીંમત પામે રાજ, દાજ હીંમતથી વાળે;
હીંમત પામે જસ, કસ હીંમતમાં ભાળે;
હીંમત હોય જેહને ઘણી, તેજન રણછોડાવતા;
કેહે વલ્લભ હીંમત થકી, હરિ શું જીવ જોડાવતા,

છપ્પો ૫૫

જેણે મુકી હામ, દામ દુલે લૈ તેના;
જેણે મુકી હામ, કામ ધારે તે સેના;
જેણે મુકી હામ, ઠામ તે જનનો ટુટે;
જેણે મુકી હામ, રામ વિના ચોર લુટે;
હામ હારે જેહ આદમી, નપુસક નર પરમાણવો;
કેહે વલ્લભ તે માનવી, જીવતાં મુઓ જાંણવો.

....

છપ્પો ૫૬

જે જન હાર્યો હામ, નામ તે જનનું બુડ્યું;
જે જન હાર્યો હામ, ગામ ઘર તેનું ઉડ્યું;
જે જન હાર્યો હામ, ચામ ચુંથાયુ તેનું;
જે જન હાર્યો હામ, સામ થાયે મુખ એનું,
જે જન હીમત હારીયો, તે જન કારજ ભુલીયો;
કેહે વલ્લભરામ નામતે, દામ સહી તે દુલીયો

મનુષના મદ વીસે.

છપ્પો ૫૭

જેને બ્હોળો સાથ, હાથ ઊંચો થૈ ગાજે;
ગણે સરવને તુછ, મુછ મરડીને બાજે;
જાણવિ જાદે જોર, જથેથિ જુસ્સો બતાવી.
બહુ કરે તોફાન, રૂદયે હંપદ લાવી;
જખરો જથાદાર સર્વથી, જાણવે જોર વસ્તારનું;
વલ્લભ કેહેછે મુરખા, તાણે જથાદારનું;

છપ્પો ૫૮

જાણવે જાદે જોર, જથાની જોડયો લીધે;
સમજે મનથી લાભ, સરવથી ટંટો કીધે;
હૈયામાં ઘણી હામ, સગાંના શાથની રાખે;
સ્વાન સરીખો થાય, જયહાં ત્યાં લોઆં નાંખે;
માહા જોર જથાનું કરી, સત્રુને દુલાવી દે;
કેહે વલ્લભ મળે શીંહતો, સરવે ખો ભુલાવિદે.

છપ્પો ૫૯

ગરીબ વઢતાં થાય, જાય માર્યો તે બહુનો;
ગરીબ વઢતાં થાય, ખાય ખત્તો જન સહુનો;
ગરીબ વઢતાં થાય, દબાવે સરવે એને;
ગરીબ વઢતાં થાય, ધાય વઢવા જગ તેને;
બુઢતાં ગરીબ જે થાય છે, તેનાં પાપ પુરાં મળે;
કેહે વલ્લભ વઢતાં બીચે, તેનું વેણ પાછુ વળે.

છપ્પો ૬૦

લાંઠ સંગ કલાંઠ, થાય ત્યારે બર આવે;
ઠગની જોડે ઠગ, થાય તો જીતી લાવે;
ડંઠક સામો ડાંઠ, થાય ત્યારે ઘર ચાલે;
શાની શાંમો શાહ, થાયતો ધંધો ફાલે;
નીચ સામુ લઇ હાડકુ, રહો સદા સૌ હામમાં;
સામા સરખા ઉઠીએ તો,તો વસિએ ગામમાં.

છપ્પો ૬૧

પડ્યો જેનો કરપ, નરપ પણ તેને ગાંઠે;
હાંકે આખુ ગામ, આપ તે એકજ સાંઠે:
વ્હેરી જન વસ્ય થાય, જાય શત્રુ શીરપરથી;
સાંમિ ન બાંધે કેહેડ, કોઇ પાડેલા ડરથી;
જેહે જનનો સાખો પડે, તેને સૌ નમતા રેહે;
કેહે વલ્લભ સમો એજછે, લાંઠ થાયતો નવ દેહે.

છપ્પો ૬૨

ગરીબનુ નહિ કોય, ખરો હોયે પણ ખોટો;
ગરીબને સૌ ગાળ, દઇને પકડે ટોટો.
ગરીબ બોલે સત્ય, અસત્ય સરવે જગ જાણે;
ગોદા ઘાલે લોક, કોઇ દલ દયા ન આંણે;
ગરીબ તણા બહુ ભોગ છે, ડાહ્યો પણ ઘેલો ગણે-
વ્યાસ વલ્લભ કહે ગરિબને, ભલોજ પણ ભુંડો ભણે.

છપ્પો ૬૩

ગ્રહસ્ત ઘેલો હોય, તોહ્ય પણ ડાહ્યો જાંણે;
અવળુ વદે વેણ, પક્ષ તો પણ સૌ તાંણે;
કરે વાત અસત્ય, સત્ય સરવે કહે સાચી;
હોયે બુદ્ધી હીંણ, ગણે નહી કોબુધ્ય કાચી;
ગ્રહસ્તનુ ખોટુ ખરૂ પડે, ચાહ્ય તો જુઠું બોલવે;
વલ્લભ કેહેછે ગ્રહસ્ત તે, દીવસ રાતને ઠેરવે.

છપ્પો ૬૪

ગરીબ જનનો સેઠ, કદાપી કો નવ થાયે;
ગ્રેસ્ત તણો ગુલામ, થવાને લાગે પાયે;
ગરીબ ગુણી હોય, તોહ્ય પણ પ્રીત ન બાંધે;
ગ્રહસ્થ ઘેલો હોય, તેહની રસોઇ રાંધે;
ગ્રહસ્તો તણા બેલી ઘણા, ચ્હાય થવા સાગા સહી;
વલ્લભ કહે છે ગરીબનો, બનેવી કો થાયે નહી;

છપ્પો ૬૫

વાઘ કરે હંસાય, થાયના કોતે સાંમા;
બકરી જાત ગરીબ, દેખતા નડે ન કામા;
ભીક્ષુકપર ભર જોર, કોઇ છતને નવ છેડે;
હોદ્દાના થઇ દાસ, ભાઈ કહિ ભમતા કેડે;
એમ ઊંધા જન અતી ઘણા, પાપ પેટ ભરનાર છે;
કેહે વલ્લભ જગમાં સહુ, અજા ઇદ કરનાર છે.

છપ્પો ૬૬

અનેક જનને એક, નડે તેને તો નડવુ;
દયા ન ધરવી લેસ, દુષ્ટની પુઠે પડવુ;
દારૂણ દેવો માર, ટેવ ભુલાવી દેવી;
કરવો ઇજ્જત હીંણ, ફજેતી જોયા જેવી;
પાપી પુરૂસને પીડવો, સૌને સુખ કરવુ સહી;
કેહે વલ્લભ ભુઢાળવો, કદિ પાપ ગણવુ નહી;

નીચના લક્ષણ વીશે.

છપ્પો ૬૭

પરશીર મુકે આળ, ગાળ તે ખાયે જગની;
પંડે તેવુ હોય, હોય તેવી નીજ ભગની;
ચોર ગણે સૌ ચોર, હોય શા તે શા જાણે;
ડાંડ ગણે સૌ ડાંડ, લુચ્ચુ લુચ્ચા મન આણે;
જાર જારી સહુ જાંણતાં, તે જન એસી પાપના;
જુઠુ આળ વલ્લભકહે, મુકે તે ગુણ આપના.

છપ્પો ૬૮

દખીપર વૈભોગ, રોગ પામે ઝેરીલો;
દલમાં બહુ દુભાય, વગર વ્હેરે વ્હેરીલો;
સરીર પણ સોસાય, ખાય ના પેટ ભરીને;
તનથી ટાઢો થાય, કુથલીપરની કરીને;
જેમ સુખ પરનુ દખતો, તેંમ તેંમ તે દાજતો;
વલ્લભ કહે ધીક તેહને, લંપટ મન નહીં લાજતો.

છપ્પો ૬૯

ઝેરી સાંઢે સાંઢ, સ્વાન શુ સ્વાન ન સંપે;
ઝેરી રાંડે રાંડ, જરા જોડે નવ જંપે;
સુથારે સુથાર, કરે વકું વ્હેર વાદે;
મંઝારે મંઝાર, ઝેર જંખાવે જાદે;
દ્વીજે દ્વીજ મળે એકઠા, વિસ વાંણી ત્યાં થાય છે;
વલ્લભ કહે છે જગ વીશે, જાત જાતને ખાય છે.

છપ્પો ૧૦

વીપ્ર વીપ્રનુ માન્ય, ઘટાડે ગ્નાન બતાવી;
પાપે ભરતો પેટ, આંખમાં ઝેરજ લાવી;
કરે બ્રંમ નીંદાય, લ્હાય લાગે બહુ રૂદે;
કપુત કરમ ચંડાલ, હલાલી થયોજ ઉદે;
બ્રાંમણ બ્રાંમણનું ખોદતા, ખેલ કરે કુળ ખીજનો;
કેહે વલ્લભ તે બ્રાંમણો, જાંણો બીજા બીજનો;

છપ્પો ૧૧

કરસે પર નીંદાય, જાય લક્ષમી તે જનની;
ટળે વાણજ વ્હેપાર થાય નાસ્તી અન ધનની,
ક્ષય પામે પરિવાર, પાપ અન્ય જનનું ધોઇ;
રીધ્ધ સીધ્ધ નવ નીધ્ય, રહે નીંદયામાં ખોઇ;
વળી જગ સહુ ભુંડો કહે, મુર્ખમતી તે મુંઢમાં;
કેહે વલ્લભ મુઆ પછી, પડે નરકના કુંડમાં.

છપ્પો ૧૨

કોણ કરે નીંદાય, કોણ જન કરે અદેખી;
કોણ કરે બહુ ઝેર, કોણ નાખે ઉવેખી;
કોણ કરે જુઠ વાત, કોણપર આળો મુકે;
કોણ કહે મમજાત, કોણ મુખ ભુંડું ભુંકે;
કોણ કરે વાતે ટાપશી, કોણ મુખે મીઠુ વદે;
કોણ કડવું વેંણ ભાંખતું, સૌ સોધી લેજો રદે.

છપો ૧૩

નીચ કરે નીંદાય; કરે નાગોજ અદેખી;
સગુ કરે બહુ ઝેર, વદે ચંડાળ ઊવેખી;
લુચ્ચું કરે જુઠ વાત, કલંકી આળો મુકે;
કહે અછકલુ જાત. બ્રહ્મજન ભુંડું ભુંકે;
લાલચુ પુરતા ટાપશી, દુસમન તે મીઠું વદે;
વ્હાલુ તે કડવું ભાંખતું, વ્યાસ કહે ધરજો રૂદે.

છપો ૧૪

ચાંડાળનું લક્ષણ, કરે સહુની ચેષ્ટાળી;
વદે મુખ મીઠાશ, પછાડે પાડે તાળી;
દર્સાવે બહુ હેત, પેટમાં પાળી મ્હોટી;
કથે મરમની વાત, કુથલી કરવા ખોટી;
વાહાલો થઇ વ્હેરી બને, ખાંનું ખતાવે આળનું;
કેહે વલ્લભ પરખી કહ્યુ આ લક્ષણ ચાંડાળનું.

છપો ૧૫

જાત પ્રમાણે વાત, વેણ મ્હોંડાપર આણે;
તરૂ પરમાણે ફલ, પોયણુ જલ પરમાણે;
કરમ પ્રમાણે બુધ્ય, સંગ પરમાણે અસરો;
તુકમ તુલ્યા તાશીર, હોય તેમાં સી કસરો;
દાનત પ્રમાણે બરકત છે, ગુણ પરમાણે નામના;
જ્ઞાન પ્રમાણે ગંભીરતા, નીશ્ચય વલ્લભરાંમના.

છપો ૧૬

જૈની જેવી જાત, વાત તેવી તે બોલે;
નીચુ નીચી વાણ, વદીને દલમાં ડોલે;
ભરી ગાલમાં ગાળ, સ્વાન પેરે બહુ ભસ્તુ;
દૈ પર જીવને દુખ, મુરખ મન માંહી હસ્તુ;
ઉચ કુળમાં હોય આદમી, પણ મુખ નતી વાત છે;
વલ્લભ કેહે છે જાંણવું, નબળુ નીચી જાત છે.

છપો ૧૭

ખોદ ખોદાણી ખુબ, પરાઈ પેટ ભરીને;
મુઢ મનથિ મલકાય, કુથલી કુડી કરીને;
કહે અન્યને નેસ્ટ, શ્રેષ્ઠ પોતે થાવાને;
આપ તણા ગુણ ગાય, ધરા ધુતી ખાવાને;
એમ કરે પાપે પોટલો, અતી અરીશ્યા હાડમાં;
કેહે વ્યાસ જે જન ખોદશે, તે જન નરકી ખાડમાં.

છપો ૧૮

કહો દુષ્ટને દુષ્ટ, તેહમાં ધરમ ન ભાગે,
કહો ચોરને ચોર, પાપ તેમાં નવ લાગે;
હુન્નરિને હોંસાઆર, કહેતાં ભાટ ન થૈયે;
પુન્ય વંત દાતાર, કહયામાં કિર્તી ન કહિએ;
શાને સહુકાર ગાઇએ, તે નહી જસ કહયા કથી;
નબળાને નબળો બોલતાં, વ્યાસ કહે નીંદયા નથી.

છપ્પો ૭૯

બહુ બોલે જે બોલ, તોલ તે તણો જાગશે;
હોય ઘણો ગુણવાન, તો હચે ગર્ધવ ગાગાશે;
વાત કરે વેહેવાર, સરવ જગ જુઠી જાંણે;
પ્રેપણું ઘણું થાય, તોહચે વીસ્વાસ ન આંણે;
લોકો લવરી ખોરો ગણે, સ્વાલ કરે કદી સુતરો;
વલ્લભ કહે છે બહુ બકે, તેને કેહે સૌ કુતરો;

છપ્પો ૮૦

જીભમાં ઝાઝુ ઝેર, જીભમાં ઝાઝી સાકર.
જીભે થૈયે સેઠ, જીભથી થૈયે ચાકર;
જીભ વધારે વેહેર, જીભથી સ્નેહજ વાધે;
જીભે છુટે હાથ, જીભ તે ઊંચા બાંધે;
જીભ જીવાડે મોહોતથી, જીભ જીવેથી મારતી;
વલ્લભ કેહે છે જીભડી, રાજ્યાસન પધારતી.

છપ્પો ૮૧

હાંસીમાં વીરોધ, ક્રોધ હાંસીથી થાયે;
હાંસી તોડે હેત, રેત હાંસીમાં ખાયે;
હાંસી વિખનું મુળ, કુળ કુમે હાંસીમાં;
હાંસી જરનો નાસ, ધરે હાંસી ફાંસીમાં;
હાંસી હાટ હુધમાતનું, હાંસી વાવે ઝાંખરાં;
કેહે વલ્લભ હાંસી થકી, છે ઇજ્જતના કાંકરા.

છપ્પો ૮૨

મશ્કરીની ટેવ, દવ હુબે છે તેને;
પડે પ્રભુની લાત, સમજ આવે નહિ એને;
પામે અતી અપજસ, પણ મન પાછું ન પાડે;
કપુતનો કુઆર, સહુને હઠે ઉગાડે;
જનેતા જેહની છીનકી, પીતા જેનો તસ્કરો;
વલ્લભ કહે સુત તેહનો, નીકળે મુરખ મસ્કરો.

છપ્પો ૮૩

વદ ઉછાંગતુ વેણ; કેણ કડવું મુખ ભાંખે;
કરી કટાંણો ક્રોધ, બોલ તરછોડી નાંખે;
વ્હાલા સંગે વાત, કરે તોપણ તે રીતી;
દુસમન જન દેખાય, એજ પાપીની પ્રીતી;
ઝેર ભરેલ જીભ જેહની. ઘા જોગ ઝેરી બોલછે;
કેહે વલ્લભ તે આદમી, ભુંકણ ખરની તોલછે.

છપ્પો ૮૪

વગર વિચાર્યું વેણ, વદે તે મુખમાં પેસે,
વગર વિચાર્યું વેણ; વદે દુર દશા બેસે;
વગર વિચાર્યું વેણ, વદે શીર સત્રુ જાગે;
વગર વિચાર્યું વેણ, વદે ભય ભારજ લાગે;
વગર વિચાર્યું વેણ વદે, તે જીવડો પસ્તાયછે;
કેહે વ્યાસ બોલ્યું બને નહીં, તો મરયા તુલ્ય થાયછે;

છપ્પો ૮૫

લાડ લડાવ્યું બાળ, ગાળ ભાંડે તે સહુને;
કહે માતને રાંડ, માત બોલે મુખ વહુને;
વદે તાતને સુત, ભાઈને સાળક ભાંખે;
કથે કઠોરાં વેણ, સીખ કોની નવ સાંખે;
મ્હોઢે ચઢાવેલ બાળકો, આબરૂ ટાળે તાતની;
કહે વલ્લભ તે છોકરૂં, કુખ વગોવે માતની.

છપ્પો ૮૬

કરી પુત્ર પક્ષ, લક્ષ લડવામાં રાખે.
સ્હૃદયે ચાંપે સુત, અન્યપર દૈવત દાખે;
ભાંડે ભુંડી ગાળ, તેમતે સુણે સાંમી?
દેખી શીખે બાળ, અસર તે જાય ઝાંમી;
માત તાત તણું બોલવું, શ્રવણ કરી ગુણ ગ્રહાયછે;
કહે વલ્લભ તે છોકરૂં, છેવટ વંઠી જાયછે.

છપ્પો ૮૭

બળો રાંડની કુખ, કપુત પુત્ર પ્રસવે પેટે;
હરી જનને દે દુઃખ દુષ્ટને ભાવે ભેટે;
અધર્મે જાણવે જોર, ઢોર ઘાલી ભંગ પાડે;
અનેક જીવને ફાગ, પુરાણુ પાડી નસાડે.
ભગવત નામમાં ભંગ કરે, ધંધો ટીંખળ ગાળનો;
કહે વલ્લભ આ ગુણથી, ગણવો સુત છીનાળનો.

છપ્પા ૮૮

મરજો પુત કપુત, ખાય પરમુખની ગાળો;
મરજો પુત કપુત, થાય જે સૌના સાળો;
મરજો પુત કપુત, રંગમાં ભંગ પડાવે;
મરજો પુત કપુત, લોકને આગ ચડાવે;
જે પુત કપુતો નીકળે, તે જન મરજો આપથી;
કહે વલ્લભ તેના થકી, છુટે સહુકો પાપથી;



અતી સરં વજીત વીશે

છપ્પા ૮૯

જાદ્દ કરશે જેહ, તેહ થોડામા મરશે;
જાદ્દ કરશે જેહ, તેહનુ હાકમ હરશે;
જાદ્દ કરશે જેહ, જગત તેનાપર ચીડે;
જાદ્દ કરશે જેહ, પ્રભુજી તેને પીડે;
જાદ્દ કરવું જે ધારશે, તેના હાલ ભુંડા થસે;
આકતુર તુલ્ય વલ્લભ કહે, બહુ કરતો ઉડી જશે.

...

છપ્પા ૯૦

બહુ દોડે થકાય, બહુ આર ભારજ મારે;
એક દમ કરે જોર, જરૂરે તે જન હારે:
છોળે વધે જે નિર, એક પલકે તે ખુટે;
ગટપટ બાંધે સ્નેહ, તેહ ટુકામાં તુટે;
ઘાણુ કરે તે થોડાકને, ઝાઝામાં કડવાસછે;
કહે વલ્લભ સત્ય માનજો; થોડામાં મીઠાસછે.



છપ્પો ૯૧

ખડ ખડ કાઢે દાંત, હશીને જે નર નારી;
બુદ્ધી હિણુ તે હોય, નહિં રીત પાસે સારી;
મુરખના સરદાર, દંત દખાડે ઝાઝા;
જગમાં હલકું ઓજ, થાય ને કુટે માઝા;
રાંડ રંડેને હાજો હસે, તે મુરખો પ્રમાણુજે;
દંત કાઢી હસવા થકી, વ્યાસ વદે બહુ હાંણુછે.

છપ્પો ૯૨

તાત સુતને શીખ, બીક દઈ દે ઝાઝી;
ભ્રાત કહે સુભ વાત, વીરને વારે બાજી;
માતા મુખ દે ગાળ, બાળને સ્વારથ સારૂં;
ભગની ભાખે ભેદ, કાઢવા લક્ષ નઠારૂં;
બાળપણુમાં બુરૂં પડે, મ્હોટ પણુમાં તે મીઠડું;
કેહે વલ્લભ પાછળ સહુ, સંભારે તે દીઠડું.

છપ્પો ૯૩

મુરખને દયો ગ્નાન, સાન આવે ન કદાપી;
સમજાવો સૌ સાર, તોહ્ય નવ સમજે પાપિ;
કરો કોટી ઉપાય, ચ્હાયતો રાખો બાળી;
પણુ પડી જેહ ટેવ, ટળે ના તેતો ટાળી;
પ્રત્ન કરી સ્થીર પાડીએ, તોપણુ મન જાયે ડગી;
વલ્લભ કેહેછે શેઠની, શીખાંમણુ ઝાંપા લગી;

છપ્પો ૯૪

નહીં નફટને લાજ, નહીં નફટને હાંની;
નહી નફટને ટેક, નફટ જન બે ઈમાની;
નહીં નફટનો બોજ, નફટને શીક્ષા શાની;
નહીં નફટની સાખ, નહીં નફટ તે ગ્નાની;
ડર નહી નફટને લોકનો, નફટ જન નીરદ્દ ઘણો;
કેહે વલ્લભ માને નહીં, નફટ ભય રાજા તણો;

છપ્પો ૯૫

જેણે મુકી લાજ, તેહને રાજ ઘડીનું;
લજવે માને બાપ, લજાવે સગુ અડીનુ;
આણે મનમાં હર્સ, સર્સ સૌનાથી જાંણી;
છોટ પામે દુખ, સુખ થાયે ધુળધાણી;
લાજ રહીત રાજ ભોગવે, તે સપનુ ગડી ચારનું.
કહે વલ્લભ સુધરે નહીં, કાં પુરૂષ કાં નારનુ.

છપ્પો ૯૬

ખરૂ કહ્યામાં ખાર, ખરો ખર જનને લાગે;
વ્યાપે રૂદ્દ રીસ, વેંણ વપુ મહિં વાગે,
થાય આકળુ ભુત, ક્રો મનમાંથી ઉઠે;
ખરૂ ખમે નહિં આપ, રોશ આણે ને રૂઠે;
સત્ય કહે સૌક ઉપને, ડાપણુ બજવે ડાંડનુ;
કેહે વલ્લભ તે છોકરૂ, હોય રઝળતી રાંડનું;

છપ્પો ૯૭

સાચા જનને સોક, કદી કાળે નવ આવે;
રહે ન છુપ્યું કર્મ, ચાહ્યતો ભસ્મ લગાવે;
શાહુકારને ચોર, કહે નવ ડરે લગારે;
ધેનું કેરાં શીંગ, હોય ધેનુંને ભારે;
સુર્ય ભણી ધુળ નાંખીને, પાછી પોતે પામતા;
કહે વલ્લભ લાગે નહીં, સાચે સોને સામતા.

છપ્પો ૯૮

સૌ મન ડાહ્યું થાય, નહીં કો મનથી ઘેલું;
ન્હાનું મ્હોટું કોય, હોય પાછળ કે પ્હેલું;
અભણ ભણ કે વીદ્વાન, રાય કે રહિયત સરવે;
ગદ્ધો મન ગુણવાન, ધુમતો ઘણોજ ગરવે;
અક્કલ જગમાં દોહોડછે, ખરેખરા ઈનસાફની;
અડધી વ્યાસ કહે અન્યની, આખી સૌને આપની;

છપ્પો ૯૯

સમજે સહુ મનુંસ્ય, હુંસ્યપરના હૈયાની;
મુંઢ નરો પણ કાંક; લહે વિકટ વહીયાની;
સુદ્ધ બુદ્ધ પડપંચ, સરવ વરત્યામાં આવે;
મન ડાહયો જન કોય, હોય તે હંપદ લાવે;
પણ સમજે સહુ પ્રાણીઓ, ખોટું કે અથવા ખરૂં;
પાપ વ્યાસ કહે દીલનું, સમજીને કરજો પરૂં.

છપ્પો ૧૦૦

આપ વખાણે ગુણ; ત્રુણ સરખો તે ભાણવો;
હું પદ માગે માન્ય, ભલો જન ભોટજ ગણવો;
થોડો અક્કલવાન, બતાવે બહુ બડાઇ;
પુંઠ વખોડે સર્વ, ગર્વ તોપણ મન માંહી;
મુંઢ જન ડાહ્યો થઇ ફરે, મનથી પુર પલકાય છે;
કેહે વલ્લભ સુણો સભા, ઓછું પાત્ર છલકાય છે.

છપ્પો ૧૦૧

હુંન્નર જેની પાસ, દાસ સૌ થાએ તેના;
મળે માન્ય આકાર, બેસવા ગાડી મેના;
લક્ષમી લાગે પાય, રાય પણ બે કર જોડે;
ગ્રસ્થ શેઠ સહુકાર, નમીને આગળ દોડે;
મળે મન ઇચ્છયું આવીને; ભાર પડે નહિ તાણવો;
વલ્લભ કેહે છે સૌ થકી, હુંન્નર હીરો જાણવો.

છપ્પો ૧૦૨

હુંન્નરને જન જેહ, બરોબર પાકો કરતા;
જગમાં જીતે તેહ, હાંમ હૈયામાં ધરતા.
રાખે નહી કુચ્ચાસ, હાય તે જનને થોડી;
સેજે સો પચાસ, જુગતે લે જર જોડી;
પકકો હુંન્નર લે હાથમાં, તેને વેઠ થોડિ પડે;
કહે વ્યાસ કાચે હુંન્નરે, મ્હો માંથે હોડી રડે;

છપ્પો ૧૦૩

કાચાનું કમ જોર, ઠોર ઠોરે તે ભાગે;
પાકું થાય પસાર, કાંઇ ઠોકર નવ લાગે;
કાચે કમ કીસમત, ગત થાયે તે કીસ્સો;
પાકે પાંમે જસ, આબરૂથી લે હીસ્સો;
કાચે કીસબ વલ્લભ કહે, કો દન ઊંચો નવ ચડે;
હીંગનું પડીકું આવડ્યું, એટલે ગાંધિ થૈ પડે.

છપ્પો ૧૦૪

અણ થવા જે ચ્હાય, જાય તે જનનું જાદે,
ખુએ તે ખોરાક; કોઇ મ્હોટાને વાદે;
નકામ તાણે ટેક, છેક છોછો તે થાયે;
વાણ બુદ્ધીએ વાદ, કરીને બહુ કુટાયે;
વીના હુંન્નર હાથી બને, ઝેડાં ખાવા ચ્હાય છે;
કેહે વલ્લભ છોટા થયે, કીડી સાકર ખાય છે;

છપ્પો ૧૦૫

કરે વડાનો વાદ, નાદ તેમાં ઉતરશે;
લાંબા નરની સંગ, જાય ટુંકો તે મરશે;
દશી વડાનો મ્હેલ, ઝુંપડી વાદે પાડે;
વડા વાદ પોશાગ. કરી દેવાળું કાડે,
ખાય ખાંણું વડા વાદથી, રાંક વડા સાંમો વશી.
કહે વ્યાસ વલ્લભ છેવટે, મરશે તે ટાંગા ગશી.

છપ્પો ૧૦૬

કરે વડાથી વ્હેર, ઝેર રાખીને દલમાં;
જીવ જર થાયે નાશ, ઉડે તે પાંમર પલમાં;
ખુએ ઘરને ગામ, ઠરીને ઠામ ન બેસે;
દામ ટળે નકામ, ચીતમાં ચીંત્યા પેસે;
સુખે સુવા પામે નહી, માટે મનથી બીહીએ;
કેહેછે વ્યાસ વડા થકી, વ્હેર કદી ના કીજીએ.

કન્યા વકરો કરવા વિશે.

છપ્પો ૧૦૭

લે દિકરીનો દામ, ઠાંમ રેવાનો તેને;
દુખ ટળીને સુખ, મળેલું દીઠું કેને;
રક્ત લક્ષમી એજ, તેજ ઘરમાં નવ વ્યાપે;
કરે કુળનો નાશ, હળાહળ કુમતી આપે;
ચામનો દામ ઉપજાવીને, તર્તજ ખુશી થાયછે;
વલ્લભ કેહેછે વીતતે, લક્ષ ઘણું લૈ જાયછે.

છપ્પો ૧૦૮

દામ લેઈ દે ચામ, નામ બોળ્યું તે ધણિયે;
લે દિકરીનું દ્રવ્ય, તાત તે ભડવો ભણિયે;
પરણ્યત નવ કેવાય, થાય વેશ્યાના જેવું;
ગણવો ગુણકા તાત, શાસ્ત્રથી અવળુ તેવું;
લે લક્ષમી ત્રાહ્યત્રાહ્યની, પીતા પુત્રી આપિને;
કેહે વલ્લભ સત્ય માનજો, પાપ ઘણું તે પાપિને.

છપ્પા ૧૦૯

વેઠી વપુએ દુખ, સુખ તાકે તનીયાનું;
નીરખે વર જર ઘર, નહિ અવળું દનીયાનું;
નીચ કરે નીંદયાય, સત્ય સારૂ નવ બીયે;
તાકી સારૂ સુખ, દાન કંન્યાનું દીયે
તે ગુણ સહુ ડાહ્યા તણા, તાત સુભ સભાગીયો;
કહે વ્યાસ સુખ સુતા તણું, સોધે નહિ અભાગીયો.

છપ્પા ૧૧૦

દે કંન્યાનું દાન, માન્ય મોકલતાં ખાયે;
કરે જમૈથી ઝેર, વ્હેર વણ સામો થાયે;
રાખિ આપને ઘેર, પેર પાળ્યાની બોલે;
કુવરીને કુટંબ, ગણે તે ખરની તોલે;
પરણાવિને કરી પારકી, પુંઠ અમલ કરે આપનો;
વલ્લભ કેહેછે નર્કમાં, ઠામ થાય તે બાપનો.

શાન્તી રાખવા વિશે.

છપ્પા ૧૧૧

લોભ થકી લુટાય, લોભથી ટેકજ ટુટે;
લોભી જન કુટાય, લોભથી ગર્થજ ખુટે;
લોભે ન રહે લાજ, રાજ પણ લોભે ખુએ;
લોભે આપ ન ખાય, લોભથી ઇજ્જત ખુએ;
લોભે લવરી લુલી લવે, લોભે ખત્તા ખાયછે;
વલ્લભ કેહેછે લોભથી, લક્ષણ સઘળાં જાયછે.

છપ્પો ૧૧૨

સંતોશી જન જેહ, દહ પ્રફુલીત તેંનો;
સંતોશી સુબુધ્ય, ભોગવે સૌ સુખ ચેંનો;
સંતોશીનો ટેક, રહે જનમારો આખો;
સંતોશીનો જજસ, ભાર જગમાં નહિ જાંખો;
સંતોશીનું માન્યજ વધે, સંતોશી તરતા તદા;
કહેછે વલ્લભ જગ વીશે, સંતોશી સુખી સદા.

છપ્પો૧૧૩

મન ધાર્યું જો થાય, ખાયમાં કો જન લુખુ;
ફરે ન નાગુ કોય, ભિખારૂ રહે ન ભુખ્યું;
ચાલે ન ચર્ણે કોય, વાહનો ઘેર વસાવે;
ચોરી ન કરે ચોર, કોઈ પર ગુંણ નવ ગાવે;
નોહો કરી કો કરે નહી, વેઠ કરે સાને મથી;
કહેછે વલ્લભ હર વીના, મન ધાર્યા થાતાં નથી.

છપ્પો ૧૧૪

જો ઝાલ્યું રહે ચીંત, હરે નહી રાવણ સીતા;
જો ઝાલ્યું રહે ચિંત, પડે ન પરાસ્વર પીતા;
જો ઝાલ્યું રહે ચિંત, દુર્યોધન યુધ ન માંડે;
જો ઝાલ્યું રહે ચિંત, રામજી નાર ન છાંડે;
મન ઝાલ્યાં રહેતાં નથી, હર ધાર્યા સૌ થાયછે;
વલ્લભ કેહેછે મુરખા, ચિંત વસ કેંવા જાયછે.

છપો ૧૧૫

લક્ષમી વરના લેખ, પડયા મીથ્યા નવ થાયે;
લક્ષમી વરના લેખ, કોયથી નવ ભુસાયે;
લક્ષમી વરના લેખ, લખ્યા ગુંદરની ગાર્યે;
લક્ષમી વરના લેખ, ટળે ના દીન હજારે;
લક્ષમી વરના જે લેખછે, તે પરમાણે થાયછે;
વલ્લભ કેહે મુઢજ મતી, હું ક્રતથી કુટાયછે.

છપો ૧૧૬

હું ક્રત રાવણ રાય, રામચંદ્રે રણ રોળ્યો;
હું ક્રત દુર્યોધન, પાંડવે વન વીજોળ્યો;
હું ક્રત કંસાસુર, ક્રોધ કરી ક્રષ્ણે માર્યો;
હું ક્રત જરાસન, ભીમથી લઢતાં હાર્યો;
હું ક્રતી ના કુટઇ ગયા, ટેક રહ્યા કોના નહીં;
કહે વલ્લભ સહુ હરી કરે, વીચારી લ્યો મન મહીં.

છપો ૧૧૭

દશા રામને શીસ, પડી વન વાસ કહાડયા;
દશાનળ રાય શીશ, નારથી જુદા પાડયા;
દશા ક્રષ્ણને શીશ, મણીની ચોરી આવી;
દશા દમી ચંદ્રાસ, જમ્યો એ પરનું લાવી;
દશા પાંડવને શીર પડી, ધ્વાદશ વરસો વન વહ્યા;
કે વ્યાસ દસા હરી ચંદ્રને, નીચ ઘેર ન્હોકર રહ્યા.

દેવા વિશે

છપો ૧૧૮

દુખી દેવાદાર, સુવા સ્વપને નવ પામે;
કપડાં બહુ ખેંચાય, જાય ત્યાં ઠાંમે ઠાંમે;
ઘેર પડે પોકાર, લ્હેણિયાં આવી બેસે;
ગાળો પણ દસ વીસ, ખાઈ ખુણામાં પેસે;
નીરભયથી નવ રહી શકે, નહી સંસારી સુખડું;
કહે વલ્લભ સહુ માનજો, દેવા તુલ્ય નહી દુખડું.

છપો ૧૧૯

દેવુ દારૂણ દુખ, કદી દેવું નવ કરવું;
વેઠી લેવી ભુખ, ઉધારાનું પરહરવુ;
દેવાના થઇ દાસ, રહેવું પડે સદાયે;
પડે જોડવા હાથ, વેંણ વાંકુ ન વદાયે;
દળીદર દુખ દેવે વધે, દેવે દાંનત બીગડે;
કેહે વલ્લભ દેવા થકી, રહે આબરૂથી ગડે.

મીઠાં માણસ વિશે

છપો ૧૨૦

મીંઢા માણસ સંગ, રંગ કદી નવ કરીએ;
જો જઇએ પરદેશ, મ્હોત વિના ત્યાં મરીએ;
જણાય નહિ કઇ મર્મ, કર્મ તેનાં ધારેલાં;
મીઢાથી બહુ લોક, દિઠાં જગમાં હારેલાં;
મુગો રહિને બોલે નહી, મીઠું ખોટું કે ખરૂં;
ગેબી ગોળો તે મારશે, વ્યાસ કહે કરજો પરૂ.

છપ્પો ૧૨૧

મીંઢું ન બોલે બોલ, તોલ તનમાં તે તાકે;
મીઢું માણસ લાગ, જોઇને મારી નાખે;
ગ્રહી પેટમાં પાપ, આપ ટાઢો થૈ રોળે;
ઘણી ગોઠવે ગેડ, નહી બોલેને બોળે;
આચરે નહિં કાંઇ મુખથી, પેટ મહી પાળી રહે;
મીંઢા તણો સંગ છોડજો, વ્યાસ વલ્લભ સાચું કહે.

....

છપ્પો ૧૨૨

રહે ચઢેલું મુખ, સુખ તેને નવ આવે;
ઝેરી જન દેખાય; કોઇ રસ્તે ન બોલાવે,
કહે અદેખો લોક, કટાણું મોઢું નરખી;
સગું સાથ નવ થાય, હસે નહિ કોજન હરખી;
વળી જગ સહુ અતડું રહે. ગણે કુકર્મી કાળછે,
વ્યાસ કહે રહે મુખ ચઢયું, તેજ ઘણી ચંડાળછે.

છપ્પો ૧૨૩

હસ્તુ રેહે છે મુખ, દુખ તે જનનુ નાસે;
ઉમંગ સૌને થાય, જઈ જગ બેસે પાસે;
આંણંદિ કહે લોક, હરખતું મ્હોડું જોઇ;
ગુણ જગત સૌ ગાય, અદેખો ન કહે કોઈ;
ભાવે લોક બોલાવીલે, ગંમત કરવા કારણે,
હસ મુખાને વલ્લભ કહે, સુખ મળે સહુ બારણે.

અવળી રીતવીશે.

છપા ૧૨૪

દુનિયાંના દોરંગ, જગત જુઓને ભાળી,
વાઢનારી છે જેહ, તેહને કેછે પાળી;
પાળેછે ઘીં પાત્ર, બોલતા તેને વાઢી;
બહુ અવળા ઉચ્ચાર, વદ દુંનીયાંજ અનાડી;
બાંધે પચાસની પાઘડી, તોરો તેનું નાકછે;
કેહે વલ્લભ પાછળ મુકે, અવળું આડો આંકછે,

છપો ૧૨૫

ઘુંઘટ તાણે નાર, વ્રધ જનને દેખીને;
કરે ઉઘાડુ મુખ, દીયર પ્યારો પેખીને;
બ્હાર જતાં સણગાર, સજે બહુ સારા વાઘા.
પીઉજી પાસે જાય, અંગ પ્હેરીને ધાઘા;
વ્હેર વ્હાલામાં હોય ઘણુ, પરસું હોયે પ્રીતડી;
વલ્લભ કહેછે જગ વીશે, જોજો અવળી રીતડી.

છપો ૧૨૬

કાન સાંભળી વાત, કદી સાચી નવ કહીએ;
નજરે દીઠી હોય, તોહ્ય વીચારી લઈએ;
ઊંડો કરીને ક્યાસ, આપ તપાસી જોઇએ,
પડદે પુછાપુછ, કરિને સંદ ખોઈએ;
નીસ્ચે કીધા વણ વારતા; કરે તામશી તાપના;
વલ્લભ કેહેછે તે ધણી, બનશે બેલી પાપના.

છપ્પો ૧૨૭

જેને જેપર પ્રેમ, વ્હેમ તે પરતે ધારે;
જેને જેની બીક, બીક તેને તે મારે;
જેને કલ્પના જેહ, તેહ સપને ઉપજાવે;
હૈયામાં જે વાત, હોયતે હોઠે આવે;
અહાર તેવો હોટકાર છે. વ્યાસ વદછે વારતા;
જેને પ્રેમ જેહ વાતનો, તેમ વ્હેમ તે ધારતા;



ન્યાયાધીસ વીશે.

છપ્પો ૧૨૮

મરોને અમલદાર, પક્ષ પાદાજે કરતા;
કરે નહિં સુભ ન્યાય; લેઈ લાંચો ઘર ભરતા;
ગ્રહસ્તોને દે માન્ય, ગરીબને ગરદન ઘાલે;
ઉલટ સુલટ ઇનસાફ, કરીને કુડો ચાલે,
રંડી બાજ ન્યાયધીશજે, તેપર પ્રેમ ન આંણવો;
કેહે વલ્લભ પક્ષજ કરે, તે બહુ જજીયો જાંણવો,

છપ્પો ૧૨૯

બે જણને વીરોધ, કાંઇ કારજનો ચાલેઃ
તેમાંકો ત્રાહીત, ચીત ડાપણથી ઘાલે;
એક તરફની વાત, સુંણી સત્ય માની બેસે;
કરવા તેની પક્ષ, આપ કુમખમાં પેસે;
બીજા ઉપર બહુ બરબડે, ભુંડુ મુખ ભણતો ફરે;
કેહે વલ્લભ લંઘુરને, કામ ઘણું ગાલજ ભરે.

છપો ૧૩૦

જોઇ એના વિચાર; સાર સોધીને કાડે;
કોણ સાચને જુઠ, ઉર ઉરમી ઉડાડે;
પછી તાણે પક્ષ, લક્ષ વસા તે ડાહયો;
સાણાનો સરદાર, લડતનો પરખે પાયો.
ખરી ખુંચ ખોળે તે ખરો, સ્વાલ કરે સુ પક્ષનો;
વલ્લભ કેહેછે જાંણવો, તે નર બત્રીસ લક્ષણો.

કામી જન વીશે

છપો ૧૩૧

કામી નર કે નાર, જાર બુધીમાં ઝીણાં;
નેત્ર છતાં તે અંધ, કરમ સુજે બહુ હીંણાં;
નહીં લાજ મરયાદ, સ્વાદ સાચો ક્રીડાનો;
રહે થઇને લબ્ધ, પાસ પ્રેમી પીડાનો;
રાત દીન જંખના જારની, અન ઉદક ભાવે નહીં;
વલ્લભ કેહેછે કામીને, નીંદ્રા પણ આવે નહીં.

છપો ૧૩૨

કામાતુર જન નેહ, તેહની જીભ્યા જુઠી,
કોડી ન રહે પાસ, ગર્થથી ખાલી મુઠી;
તસ્કરમાં પણ ત્યાર, દગામાં દાનત દોડે;
નીચ નીશામાં પુર, નઠારાં વાયક મ્હોડે
જારી જન સગુ સમજે નહીં, છાક ભરયું છટકેલછે;
કેહે વલ્લભ જગ જાણજો, કામી જન વટલેલછે.

મન વીના મળવા વીશે.

છપો ૧૩૩

માન્ય વિના પર ઘેર, કદી કાળે નવ જઈએ;
રહે ન રાખ્યો આજ, ભારથી હળવા થઈએ;
ક્રોડ પતીકો હોય, તોહ્ય સામુ નવ જોઈએ;
કરવા ચહિએ પ્રીત, આબરૂ તેમાં ખોઈએ
વાણ માંન્યે મળે ગાદીયો, પણ તે ધુળ પરમાંણવિ;
કેહે વલ્લભ ધુળ માન્યથી, મળતાં ગાદી જાણવી.

છપો ૧૩૪

જે ઠામે નહિં ભાવ, લ્હાવ ત્યાં કયાંથી વાત;
હેત [illegible] પડે નહીં પ્રીતે;
મળે નહીં જયાં માન્ય. ધ્યાંન ત્યાં કયાંથી લાગે;
લુટાય જ્યાં અનેક, છેક ત્યાં ભય સું ભાગે;
જેહ ઠાંમે ઉમંગ નહીં, ત્યાં વેળા કેમજ વળે;
કેહે વલ્લભ અન ના મળ્યું, તો ધન ત્યાં કયાંથી મળે;

જીવોના દેહ વીશે

છપો ૧૩૫

વઈદ કરે વૈદક, રોગ તે તનના ટાળે;
ચેપ ચોટતો હોય, તોય પણ તે જન ખાળે;
લાવે જુગી જુગ, વનસ્પતી ભાર હરાડે;
ઔશધીઓ અનેક, ચોપડી રોગ મટાડે;
ખઇ વઇદનું ઓસડ મળે, મળે બનેલા બ્હોતનું,
વલ્લભ કહેછે નવ મળે, સોધ્યું ઔશદ મ્હોતનું.

છપ્પો ૧૩૬

કદી ન મુકે કાળ, રસા તાળે જઇ બેસે;
સન્ધ્રક પેટી હોય, કોય ત્યાં છુપી પેસે;
ઘર બાંધે જગ માંય, વાસ પુરે જઈ વનમાં;
ઊદંબરૂ બકતર, કવચ કો પ્હેરે તનમાં,
લે સાહિતા તપશી તણી, ચતુરાઇ નહિં ચુકતો;
પણ વલ્લભ કેહે કાળતે, કોઇને નથી મુકતો;

છપ્પો ૧૩૭

સગાં માતકે તાત, ભ્રાત ભગની ને નારી;
મામા કાકા કંથ, છોકરાં સૌ સંસારી;
ગાય બળદ કે ભેંસ, અજાકે પોપટ પાળે;
કાંતો તેલે લ્હેણ, કાંય તો દવું વાળે;
જેહ જેને સંસકાર છે, તે તે ભેગું થાય છે;
લેહેણ દેણ વલ્લભ કેહે, પુરણ થયે સૌ જાય છે.

પાપીની પ્રીત વીશે.

છપ્પો ૧૩૮

પાપી બાંધે પ્રીત, આસ રાખીને જરની;
પાપી બાંધે પ્રીત, પ્રેમદા જોવા ઘરની;
પાપી બાંધે પ્રીત, ઉહુનર લેવા માટે;
પાપી બાંધે પ્રીત, તેડવા વાંકી વાટે;
પાપી બાંધે પ્રીતડી, કાંઇ મત્લબને કારણે;
કેહે વલ્લભ જે સ્વારથી, તે ન ચડાવો બારણે.

છપો ૧૩૯

કરે માંણુની પ્રીત, રીત એતો રૂડાની;
સ્વારથની મીત્રાઈ, કરે જાતજ ભુંડાની;
દોસ્તી દીલની હોય, કોય દીવસ નવ ટુટે;
આશાની અસનાઈ, પ્રેમતે પલકે ખુટે;
કરે ભાઇબંધી ભીડની, દામ નારને અન વીના;
સદાયે સરસ તે ચાલતે, વલ્લભ મુખ બોલે બિના.

છપો ૧૪૦

સોમણ બાંધો સ્નેહ, નેહ વીનાનો જાંણો
નીકટ નાવે કોય, વપત વેળાએ સાંણો
રાજવંત જો હોય, લક્ષમી લેવા બેલી;
જાર કરમને માટ, ભડે દોસ્તી બાંધેલી;
રાવણ જેવાને જરજયો, બેહાલે મુઓમથી;
મત મુકજો સહુ સ્નેહનો, છે પણ સત્યચારી નથી.

વ્યશન વીશે.

છપો ૧૪૧

વ્યશનને વસ જેહ, તેહનો સંગ ન કરીયે;
જાતાં બ્હાર બજાર, સાથથી લાજી મરિયે;
બોલે વ્યસની વેણ, કોણ સાચુ નવ કહીએ;
આપે કોલ કરાર, તોહયે વિશ્વાસ ન રહિએ;
હોય ભુપત કે શેઠીયો, વળગ્યુ વ્યસન જે જાતને;
વલ્લભ કેહે વ્યસની થયો, તે નગણે જિન માતને.

છપ્પો ૧૪૨

જે નર નીસા ખોર, ચોર તે જરૂર જાંણો;
ભંગી પીયે ભાંગ, તેહને ઘર ન આંણો;
અફિણ હરામી ખાય, પીયે ગાંજો ગંજેરી;
મુંઢ કરે મધ્યપાંન, બને વટલીને વ્હેરી,
તાડી સંગ તુછ જાતને, ગેગટ થઇ ફરતો ફરે
કેહે વલ્લભ વ્યસની થયો, તેનુ ચિત ચોરી કરે.

છપ્પો ૧૪૩

કરીએ કર્મ જેહ, તેહ પડદામાં સારૂ.
સુભ અથવા અસુભ, ખુબ ન્યારૂ કે પ્યારૂ.
મીઠાસ કે કડવાસ, ભજનકે ચોરી ચાડી.
પાપ જારકે પુન્ય, વાત સીધી કે આડી.
સગળુ તે પડદે સોભતું, ખુલ્લિ ચીજ બે સાખની.
કેહે વલ્લભ સૌ માનજો, બાંધી મુઠી લાખની.

છપ્પો ૧૪૪

સાખે સઘળુ સુખ, દુઃખ પણ સાખે નાસે.
સાખે સુભ વ્હેવાર, સાખથી તર્કટી ત્રાસે.
સાખે રે' ભય ભાર, સાખથી માન્ય મળે છે.
સાખે સૌ વ્હેપાર, સાખથી દામ રળેછે.
સાખ તે સહુથી શ્રેષ્ટતા, ઇજ્જતનું એ આભ છે.
કેહે વલ્લભ સૌ સાંભળો, સાખ લાખનો લાભ છે;

છપ્પો ૧૪૫

શાખ ટળિ મળે લાખ, લાખ તે રાખજ જાણો.
શાખ ગયે સૌ જાય, મળેના અનનો દાણો;
શાખ ગયે વ્હેવાર, જરા જગમાં નવ ચાલે;
શાખ વગરનો જન, કોઈ ઘરમાં નવ ઘાલે?
શાખ ટળી તે જગથી ટળ્યો, શાખ મનુશનું મુળ છે;
વલ્લભ કેહે છે સાંભળો, શાખ ગયે સૌ ધુળ છે.

છપ્પો ૧૪૬

નાગુ નાચે નાચ, આપ પાતાળે પેશી;
ખોટું ખાણું ખાય, ચાહય તો પંડે બેસી;
ચોરી કરિને ચોર, વસે સહુકારી વાશે;
ખુંની જન કરિ ખુંન, થાય શતો ભુપ પાસે.
છીનાળી કરિ છીનાળવા, કરમાં માળા સાહય છે;
વલ્લભ કહે રહે ચુપ નહી, વા વાર્તા લૈ જાય છે.

છપ્પો ૧૪૭

એક કરે કુડ કામ, ઠામ તે શહુનો ટાળે;
હોય કરમ ચંડાળ, બીજ બહુ જનનું બાળે;
કપટ કરે હંમેસ, દેશની ઇજ્જત ખુએ.
કરે આપનું કાર્ય, જસ્સ પાછળ નવ જુએ;
મતલબ આપની સાધીને, પાપી જન પંથે પળે;
કેહે વલ્લભ તે જીવને, રળતાં રોટી નવ મળે;

છપ્પા ૧૪૮

જે શીખેલો પાઘ, માન્ય તેતો બહુ ખાયે;
જે શીખેલો રાગ, તેહ ગાણુ નવ ગાયે;
જેને વંચક હોય; કહેથી તે નવ વાંચે;
જે શીખેલા નાચ, નચાવે તે નવ નાચે;
આ સરવે અહંકારીને, માન્ય કદિ ના દીજીએ;
કહે વલ્લભ મોંઘા તણી, પળશી પળના કીજીએ.

છપ્પા ૧૪૯

ગરજીને નહિં ગત્ય, મત્ય હાંકે પોતાની;
જાંણે ન પરની પિડ, અંન્ય હસતા રોતાની;
મતલબ સાધે આપ, બાપ ગર્ધવને બોલે;
બને આંધળો ભીંત, બકે બહુ બુચટ તોલે;
ગરીબ પણુ દેખડાવતો, એજ સુદ્ધ સુમારછે;
કહે વલ્લભ સહુ જાંણજો, ગરજી જન ગુમારછે.

છપ્પા ૧૫૦

મળતુ વેવીશાળ, ભાગતા તે જન પાપી;
પોતે સારૂ ચ્હાય, સુધરે નહી કદાપી;
કરી રંકનુ ભંગ, આપ ઘરમાં લે તાંણી;
તે કંન્યા રંડાય, થાય અંતે ધુંગ ધાણી;
પર વેવીશાળ ભાગીને, મુંઢ મન ખુશી થાયછે;
વલ્લભ કેહેછે છેવટે, મુળ સમુળુ જાયછે.

છપો ૧૫૧

કોઈ કરે સુભ કામ, કરતાં બગડી જાએ;
પછી ધરે બહુ શોક, શોક ધરવે શું થાએ;
બીજા મુરખ લોક, જાય દેવાને ઠપંકા;
શીદ કર્યું આ કામ, નકાંમા નાંખે લપકા;
હીમત સહોદરે આપવી, લોચન હાંસું લુછવું;
વલ્લભ કહે પાંણી પીને, પાછળ ઘરશું પુછવું.



રૂપ જોબન વીશે.

છપો ૧૫૨

જેને જાદ રૂપ, તેહને આળ ચડેછે;
નતી કરે નીંદયાય, પાપિ જન પુંઠ પડેછે;
કરે આંગળી લોક, શોક ઉપજાવે ઝાઝો;
ઇજ્જત હલકી થાય, તોડાવે દુસ્ટ મલાઝો;
વગર કુડે કાંકરા પડે, દુખી રૂપાળુ જનછે;
વલ્લભ કહે બહુ રૂપને, માંથેતો લાંછનછે.

છપો ૧૫૩

હોય જોબનનો મદ, હ્રદય વાળે વળી ઉંધો;
સોમણ દીજે શીખ, તથાપી થાય ન સુધો;
બહુ બળને અહંકાર, જાર વિકાર ભરેલો;
કટુ વેંણ કુ ચાલ, ક્રોધ હરનીશ ઠરેલો;
આંખડી પાંખડી ખીલતી, જોબન ચડતા લોહીનું;
કહે વલ્લભ જવાનીયો, કહ્યું ન માને કોઈનું,



સમો વર્તવા વીશે.

છપા ૧૫૪

સમો ભણે જન જેહ, તેહ જગમાં જસ પામે;
પડે કદાપી કાળ, દુખતો પણ તે વામે;
દ્રુપદ ધરીને રીત, રાખતાં વીત ખુએછે;
સમો સરવથી શ્રેષ્ટ; વિસ્વ તેને જુએછે.
સમો વર્તતે સુખ ભોગવે, દુનીયાનો એ નેકછે;
સંસાર સુખ સમા થકી. વ્યાસ વદ રથ્ય ટેકછે.

સ્વભાવ વીશે.

છપો ૧૫૫

જેને જીભનો સ્વાદ, ખાદ તેને બહુ આવે;
ખુએ ઘરને ગામ, ગળાથી ગર્થ ગુમાવે;
કોડી ન રહે પાસ, પછી તે શીખે ચોરી,
છેરટ વટલી જાય, વ્હાય છોરા કે છોરી;
જેહને ચટાકો જીભનો, તે લક્ષણ નહિં ઠીકનું;
કહે વલ્લભ ખાય ખુશથી, લઇને અનામીકનું.

છપો ૧૫૬

મધુપાન પીનાર, દુધ આપો લૈ એને;
સ્વાદિક અપરમપાર, પણ રૂચે નહિ તેને;
માંક્ષ આરી ને અન, આપવે ઉર ન લાવે;
અન આરીને જન જેહ, તેહને અન્ય ન ભાવે;
ખળને મ્હેનત રૂચે નહીં, ફોગટ ખાવા ચાહ્યછે;
વલ્લભ કહે માંણ મક્તી, પંડ પડે તે જાયછે.

પરચુરણ વીષયો.

છપો ૧૫૭

ઉચને વ્હાલો ધર્મ, નીચને વ્હાલી નીંદયા;
સુરાને રણ યુધ્ધ, ગ્નાનને વ્હાલી વીદ્યા;
આદીતને જુહાર, શીવજીને જળ ધારા;
હરિને પરઉપકાર, ભક્તને ભક્તો સારા;
વસ્તારીને વસ્તી ગમે, સુંભ સોભા દેખાડવા;
વલ્લભ કહેછે વીપ્રને, વ્હાલા લાગે લાડવા.

છપો ૧૫૮

જારી જનને જાર, ચોરને વ્હાલી ચોરી;
કંન્યા દ્રવ્ય ખાનાર, તેહને ગમતી છોરી;
જુગારીને દ્યુત, રમ્યાથી લાગે રૂડું;
વ્યસની જનને કેફ, ઠીક ભુંડાને ભુંડું;
શાને શાહુકારી ગમે, મીય સુંભને સુમતછે;
કેહે વલ્લભ જગ જાણજો, સતિને વ્હાલુ સતછે.

છપો ૧૫૯

મળે ગરીબને ગર્થ, કુઠામી બેસે ઠામે
ન્હોકરી લાવે નીચ, કુઆરો કંન્યા પામે;
વંજા પામે સુત, બુધ્ધ વણ હુન્નર શીખે;
અભણ ભણે વીધ્યાય, પ્રેમથી પુસ્તક પીખે;
સાક પીરસનાર નાતમાં, કો કારભારી થાયછે;
કેહે વલ્લભ આ સર્વના, ચક્ષ ઓચિંએ જાયછે.

છપ્પો ૧૬૦

કોને ધન હંકાર, કોયને રૂપ તણોછે;
કો જનને વીદ્યાય, કોયને જથે ઘણોછે;
કોય આબરૂવાન, કોયને બળ જોદ્ધાનો;
કોને હુન્નર હાથ, કોય હુકમ હોદ્ધાનો।
કોઇ જનને નામના તણો, કોને હંકાર કુળનો;
પણ વ્યાસ કહેજે રાખસે, તે છેવ છેવટ ધુળનો.

છપ્પો ૧૬૧

ઘટે દગીઠરથિ દામ, બોજ બોલ્યાથી ઘટેછે;
બિહુલુ વદ વેહેવાર, માન્ય મસ્કરિયે મટેછે;
અતિ પ્હેરે પતિયાર, આળસથિ ઉદ્યમ નાસે;
નીંદ્યાથિ પરીવાર, ઘટે છે ચારે પાસે;
આથડ્યાથી ઘટે આબરૂ, ઊંઘથી ઉદ્યમ જાય છે,
કેહે વલ્લભ ધ્યાન રાખજો, ચેતવણીનો ન્યાયછે.

છપ્પો ૧૬૨

માગવું વીપ્ર લોક, સોક મુકીને મનનો;
માગવું સાધુ સંત, તાપ ટાળીને તનનો;
માગવું વૈદ વકિલ, વાળંદ માગી લેવું;
માગવું જોસ ફકિર. જરા શરમાવું કેવું;
આ લોક સરમાય માગતાં, ચુલે ચડે ન તાવડી;
કેહે વલ્લભ માગ્યા વીના, નથી પિરસતી માવડી;

છપ્પો ૧૬૩

નીચ સંગથી નીચ, ઊંચથી ઊંચ જણિયે;
સ્હાને સંગે સાહ, ચોરથી ચોર ગણિયે;
સપુત સંગ સપુત, સાંણુ સાંણા સર્જીયે;
કપુત સંગ કપુત, ઘેલે ઘેલા પર્જીએ;
તાડી વ્યાસ કહે પીજીએ, ગાય તળે દુધજ લહે;
તાડ તળે દુધ પીજીએ, તોપણ સૌ તાડી કહે.

છપ્પો ૧૬૪

સર્પ સુંદરી ચોર, વાઘ વેશ્યાને વ્હેરી;
વાળંદને વાંનર, જુઠને જાણસો ઝેરી;
વીંછી વ્યસની રાય, સ્વાન સુઅરને છોરૂં;
કપટીને કાટેલ, તામશી મુડેલ ઢોરૂં;
ઉંડાં જળને અગની થકી, બાંધવો ૦ કુ બીજીએ;
કહે વલ્લભ આ સર્વનો, કો વિસ્વાસ ન કીજીએ.

છપ્પો ૧૬૫

નીર વીના સરીત, સુત વીનાની નારી;
જોબન વીના અંગ, રગ રૂપ વીના ભારી;
રતુ વીનાનું ફળ, ખળ ફળ હીણુ જે જાદ;
જીભ વીનાનો સ્વાદ, કહો શો લાગે ખાધે;
દાતા વીંનાના યાચકો, ચંદ્ર વિનાની ઝામની;
કહે વલ્લભ સોભે નહી, કંથ વગરની કામની.

છપ્પા ૧૬૬

પરધનને પરનાર, પર સીખને પર સુદ્ધી;
પરરૂપ પર વ્હેવાર, પર પરીબળ પરબુદ્ધી;
પર ઈજ્જત પરનામ, પર સુખને પર સોભા;
પરગુણ પર વીદપાય, પર દુખને પર ઓભા;
પર હોદદા ને પર દીકરા, આપે લેવા ધારતા;
કહે વલ્લભ કાંઈ ના વળે, ફોગટ ફાંફાં મારતાં.

છપ્પા ૧૬૭

નમે ન નીચી જાત, નમે ન કુળ હીણુ નારી;
નમે ન માણુસ મુંઢ, નમે નકો અહંકારી;
નમે ન ઉંચુ ઉંટ, નમેન પાત્રજ ઓછુ;
નમે ન ગર્ધવ બુધ, નમે ન છોકરૂ છોછું;
તરૂ એ રંડાનુ ન નમે, ફાવે તેમ મરો મથી;
ઉંચો વલ્લભ કહે તાડછે, તો તે નિચ નમતો નથી.

છપ્પા ૧૬૮

ટળો અનરથી રાજ, ટળોને નબળી નારી;
ટળોને અટકણ અસ્વ, ટળો નર વિભીચારી;
ટળો ગુરૂના સીષ્ય, નામ દૈ લાંચ્છન દેતો;
ટળજો પુત કપુત, પાછળે અવજસ લેતો;
ટળો ગળીચા સુત ગાયનો, કપટિ મિત્ર પણ ટાળિએ;
કહે વલ્લભ આ સહુ મુએ, જીવ જરા નવ બાળીએ.

છપ્પો ૧૬૯

જુઠાનું છે પાપ, જુઠ કેવાને કેહેવું;
જેથી જો નુકસાન, જુઠ તેવાને લેહેવું;
કોનર જાતો હોય, કહે હું જાઉ બજારે;
પંથે પળતાં કોય, બોલાવેથી વહે ત્યારે;
કેહે જોનારો જુઠડો, બજાર કહી આડો ગયો;
તેને જુઠો નવ જાણવો, વ્યાસે સત્ય સાચો કહ્યો.

છપ્પો ૧૭૦

સાંભળ જીવડા સીખ, બીક કરજે તું આઘી;
દુઃખ કરતાં નીધ્યાય, કરે દુનીયાં નીરભાગી;
સ્હાય થાય જગ માર, જાય ઈજ્જત બાપુકી;
પણ સત્ય સારૂ ટેક, કદી નવ દેવો મુકી;
દે દુરીજન બહુ દુખડું, પણ સામળીયો સ્હાયછે;
સારૂ કરતાં વલ્લભ વદે, શત્રુ થકી શું થાયછે.

છપ્પો ૧૭૧

સત્ય કાજ સતી સુત, ગયા પાંડવ વનવાસે;
સત્ય કાજ નળ રાય, વહયો વન વામા પાસે;
સત્ય કાજ હરીચંદ્ર, મસાણી થૈને બેઠો;
સત્ય કાજ બળી રાય, આપ પાતાળે પેઠો;
મોરૂધ્વજે સુભ સત્યથી, કરવત દેહ કપાવીયો;
સગાળસા સુત ખાંડીયો, પણ સત્ય જય વરતાવીયો.

છપો ૧૭૨

ટેક કાજ કંશ રાય, હરીને કબુલ ન કીધા;
ટેક કાજ અભીમાન, સપ્ત કોઠા શીર લીધા;
ટેક કાજ જરાશન, કેદથી રાય ન છોડયા;
ટેક કાજ ગાંગેવ, ગુરૂને કર ના જોડયા;
ટેક કાજ દુરીયોધને, નાપી પાંડવને મહી,
વ્યાસ કે ટેકથી રાવણે, સીતાજી આપ્યા નહી.



સમસ્યાના છપા.

છપો ૧૭૩

ચાર નારછે જોડ, તેમનો એકજ સ્વાંમી.
દખાય વાંમન રૂપ, રહે નારોને નાંમી;
છવે આસન નાર, નાથ થઈ નીચે બેસે;
જમે જાણીએ ચાર, જઇ વર વચમાં પેસે;
કંથ વીના જમે કામની, તો અડધી ભુખી રહે;
પુછે વલભ સહુ સાથને, આ ઉત્તર કોયો કહે.

ઉત્તર.

જમણા હાથની ચાર આંગળીઓ અને પાંચમો અંગુઠો.

છપો ૧૭૪

ચાર નારનો સાથ, નાથ તેને એક રૂડો;
દુખમાં વ્હાલો હમ, સુખમાં ભારે ભુંડો;
નીચ કૃત કરી નાર, બાર બગડીને આવે;
નકટો તેનો નાથ, ગંદકી ધોવા જાવે;
નર નારોને લડાઇછે, અન જમે કો દીન નહીં;
પુછે વલ્લભ સહુ સાથને, આ ઉત્તર કોણ દ કહિ.

ઉત્તર.

ડાબા હાથની આંગળીઆને અંગુઠો.

છપ્પો ૧૭૫

નારીપર નર એક, ચડાવીને રગદાળે,
આંગળી ઘાલી લોક, ચાંમડી એની ચોળે;
મસળે સૈ બે હાથ, પછિથી મારે તમાચા;
મુખથી ચુસે તેહ, જોરવે નહિ નર કાચા,
પાકા પુરૂષને તે પચે, રસકસ ચુશી લે સહુ;
કેહે સમશા વલ્લભ તણી, ચાતુર નર તેને કહુ,

ઊત્તર.

તમાકુ ઉપર ચુનો, મસળનાર ખાનાર માણસ.

છપ્પો ૧૭૬

સોળ સસ્ત્ર સત આઠ, કામની કહણે આણી;
એકસો અષ્ટે નાર, થઇ હરીની પટરાણી;
વ્હાલી પ્રભુની જેહ, તેહ લોકોએ ઝાલી;
મચડી મસળી છેક, લઈ અંધારે ઘાલી;
વારા ફરતી સૈ ભોગવી, નરમ થએ આવી દયા;
હરિની વલ્લભ ગ્રહિ કામની, તેથી પ્રભુ રાજી થયા.

ઊત્તર.

ફેરવવાની માળા.

છપ્પો ૧૭૭

વંઢળ જાતી એક, તેહપર બે નર ચડતા;
બે નર ઉપર નાર, નારપર બહુ નર પડતા;
તે સૈ સંકેલાય, એટલે નામજ નારી;
મનુસ માત્રો ચ્હાય, થાય તેનાથી યારી;
લ્હેરી લાલ એ નારીને, તજે નહીં ભરશોકમાં,
વલ્લભ તણી સમશા કોહો, પુછુ લાલા લોકમાં;

ઊત્તર દોહરો.

પાંન અને કાથો ચુનો, સોપારી સુભ જાંણ;
એળચિ કણ બીડી કરી, પ્રીત વધે પરમાંણ.

છપ્પો ૧૭૮

ત્રેણ જણાની જોડ, ખોડ બબેછે મ્હોટી;
બોલેછે તે અંધ, ન સુણે સારી ખોટી;
સુણનારો જે જન, નવ્ય બોલે નવ દેખે,
દેખતો અણવાચક, બહુ બેરો અણ લેખે;
આ ત્રણ જણ રહે સંપીને, તો મન ગમતુ થાયછે;
એક એકવણ ચાલે નહીં, વલ્લભની સમશાયછે,

ઊત્તર.

છપ્પો ૧૭૯

બોલનારૂ છે મુખ, દેખતું નથી કદાપી;
સુણે નહી લગાર, ખોડ બે એને આપી;
સાંભળનારો કાન, એહથી નવ જંખાયે;
એને પણ બેખોડ, નહી ભાશણ ભંખાયે;
આંખ સરવે ચીજ દેખતી, પણ બોલી જાંણે નહી,
સુણી સખે નહી વારતા, વલ્લભે તે સમસ્યા કહી.

છપ્પો ૧૮૦

બે નારો છે શ્વેત, જોઈ છે જુગતે ભાળી;
નીર્ખે ન આપ શરીર, ખાંપણ્યો લાગી કાળી;
રાતે લાગે સરમ, માટ પડદામાં પેસે;
દિવશે મુકે લાજ, બ્હાર હુઘાડી બેસે;
જાદુગરી તે નારીઓ, જગ વસ કરવું જાણતી;
કહે વલ્લભ સમસ્યા કહો, સૌને વ્હાલી માણુથી.

ઊત્તર.

બે આંખ્યો એજ ઊત્તર છે.

છપ્પા ૧૮૧

એક અબળા રસાળ, આપવદી ગાય ગાંણું;
સ્વાદીક સૌથી સરસ, ખાય ખુશીનું ખાંણું;
તેને નર બતરીશ, ઘેર ઘાલીને ઉભા;
ઊપર નર બે શ્રેષ્ઠ, ચોકિ કરનારા સુબા;
તેમાં એક બડ મુછિયો, બીજો મુછવાળો સહી;
કેહે વલ્લભ સમસ્યા કહો, ચાતુર નર સભા મહી.

ઉત્તર.

જીભ ૧ દાંત ૩૨ હોઠ ૨ સહીત એજ ઊત્તર.

છપ્પા ૧૮૨

એક નર ઉત્તમ નામ; વસે છે વાસો વનમાં;
વેઠે વા વરસાદ, ટાઢ તડકો સ્હે તનમાં;
નારી વાણ વસ્તાર, જાણીને મરતો ભારે;
શત્રૂ થાય સંસાર, ઈટ લાકડીયો મારે;
તે નર જણે બધી દીકરી, લોક હરાણ કરી જાય છે;
કહે વલ્લભ તે પુત્રીને, સૌ જગ કરડી ખાયછે;

ઊત્તર.

આંબાનું ઝાડ એજ ઉત્તર છે.

છપ્પા ૧૮૩

છાક છકેલું છેક, જનાવર એકજ જોયું;
કીધુ સૌને સુખ, દુઃખ દુનીયાંનુ ખોયું;
જીવ વિનાનું જોર, કરી મતવાલુ મ્હાલે;
દીન એકમાં દાટ, થકી સત ગાઉ ચાલે;
માહા મ્હોટું મુખ એકછે, ભગભગ ભારે ભાંખતું;
મુતરે બેઉ ઈંદ્રી થકી, ચીસ કારમી નાંખતું.

છપ્પો ૧૮૪

ખટ ચરણોછે ગોળ, સહુ સાથે ડગ ભરતા;
અંગે અગન અપાર, અતી અંગારા ઝરતા;
ઉકળે અંગે નીર, નસો કોટીધા જેમાં;
અવળ પગે પાણ જાય, પુંઠ ફરે નહીં તેમાં
પાણી પીયેછે તે ઘણુ, કાસ્ટ પહાડો ખાયછે,
એ બાહુ બાંહ્યોની મહી, ઝટ આવે ઝટ જાયછે.

ઊ-તર—આગ ગાડીનું ઈંજીન.

દોહરો.

વાગ વના દસ વાળછે, તેતો કીયા વાળ;
સાંણા સર્વે સોધીને, ઉત્તર દયો આ કાળ.

ઊ-તર છપ્પો ૧૮૫

રાયકવાળ રવાળ, પોડવાળ જાતિ જાંણો;
ગયાવાળ ગુણવાન, ઉને વાળ નહી અજાંણો;
પલીવાળ પુન્યવંત, ખેડાવાળજ ખેલાડું;
રોઢવાળને રંગ, કદી નવ બોલે આડું;
દીસાવાળ દીન પાળછે, છે ગોમતિવાળજ ઘણા;
તે દસવાળ વલ્લભે કહ્યા, ભાગ્યા સંદ સૌ તણા;

દોહરો.

પાંચ ચણચો પાચે હણો, પાંચે જાણો અંદર;
નર નારો નાત્યો ઘણી, દેખવી દયો પંદર.

ઊ-તર છપ્પો ૧૮૬

ગહાંચાણને મોચાણ. કમાચાણ જાતી જાંણો
બાવચાણ અવદીચાણ, ચણો પાંચે ઉર આંણો;
બોર્ઈહણને લોહણ, ખરાહણ હણમાં આવી;
તપોહણને વાહણ. હણો એ પાંચ બતાવી;
ભાડ ભુંજાણ દરજાણ જુઓ, બાજાણ ખોજાણ છે સહી,
ઘાંચજાણ સહીતજ પંદરે, વલ્લભે તે જાતો કહી.

દોહરો.

પાંચ તણો ને ખટલણો, ત્રણ ખણો છે જેહ;
ચાર જાતો જોઇને, ભાગો કો સંદેહ.

ઊ-તર છપ્પો ૧૮૭

રાવતાણ ને ભીસ્તાણ, જુઓ રજપુતાણ રૂડી;
કાયતાણ કીસ્માતાણ, છે નટછે સૌથી ભુંડી;
મુગલાણને ભિલાણ, પોમલાણ ગોલાણ ગણજો;
કલાલાણ ભાઠેલાણ, બ્રામણી છે નટ ભાણજો;
ખાણમાં કણખાણ મુખ્યતા, બીજી જાત ચોખાણછે;
સૌ ભેદ વ્યાસે ભાગીયો, ત્રીજી ખાણ ધોખાણછે;

દોહરો

બેઉ સણોને બે ઠણો, ત્રૈણ વણોછે સાર;
વ્યાસ વદે ઉત્તર કહો, કરીને મન વીચાર.

ઊ-તર છપો ૧૮૮

પારસાણને ગોસાણ; સણો તે બેઉ સમજજો;
મરેઠાણ બારોઠાણ, ઠણોનો સંદેહ તજજો;
વાણમાં ગણો લેવાણ, કડવાણ તેની જોડે;
ત્રીજી વાણ સાગવાણ, જુઓ સૌ સાચી હોડે;
બેસણોને વળી બેઠણો, ત્રૈણ વણોની વાતછે;
વ્યાસ કહે શુભ સોધીને, શણઠણ વાણની જાતછે.

છપો ૧૮૯

અષ્ટ સ્વાદ જગમાય, સ્વાદ નવમો કોકાડો;
જીભ્યાચે લૈ સ્વાદ, વાદ પછિ કરવા માંડો;
ખાતાં ઊપજે હર્સ, પ્રથમ ગણ્યો સુખ સારો;
અતી આનંદ થાય, ખાય ખાટો ને ખારો;
કડુવો તીખો ને તુરો, મીઠો ને મોળો વળી;
કહે વલ્લભ સ્વાદ નીકળે, બે ચાર ચિજ ભેગિ મળી.

———

નામના અવગુણ વીશે.

છપો ૧૫૦

ધર્યું રવીદત નામ, હોય રાત્રી તુલ્ય કાંતી;
સાંતી દાને ક્રોધ, નામ શાનું તે સાંતી;
કુબેર ધરિયું નામ, નહીં ભંડારે કોડી;
ભીખારીદા નામ, દામ દીધેલા જોડી,
નામ ગીરધારી પાડીયું, ઢેપુ પણ ધરી ન શકે;
ક્હે વલ્લભ નામ બોખડો, સહુથી સવાયું બકે.

છપો ૧૫૧

મગન ધરાવ્યું નામ, ફરેતે સદા ઉદાસી;
ધર્યું ધરમદાનામ, ઘણા ને દે ફંદ ફાંસી;
નામ ધરે અંદોળ, હોય બહુ ઉદ્યમવાળો;
ધરે ધોળિદા નામ, નરો કાજળથી કાળો;
ઘણા દયાળદાસ નામના, કસૈ તણાં કરમો કરે;
વ્યાસ વદ હીરા નામના, રોડા તુલ્ય રખડી મરે.

. .. ...

છપો ૧૫૨

કપટી હોય અપાર, ધરાવે નામજ ભોળો,
કુલડી આપી એક, લિ આવે મોટો ગોળો;
ડુગરદા ધરે નામ, હોય તરણાને તોલે;
જુઠાસા હોય નામ, સદા તે સાચુ બોલે;
ગરીબદાસ નામજ ધર્યું, ગ્રસ્ત આપ હોયે ઘણો;
કહે વલ્લભ દવ દત્તમાં, ગુણ હોયે દેતો તણો.

છપ્પો ૧૯૩

ગાંડા ભૈધરિ નામ, પોતાની પાળે રાંડો;
આપ ઉફેરે બાઝી, ત્યાહ્યરે સાંનો ગાંડો;
ડાહ્યા ભૈ ધરિ નામ, છંટ લૈ સહુને ધાયો;
ફરે નગ્ન બે ભાન, તાહ્યરે સાંનો ડાહ્યો;
બાલાભાઈ નામજ ધર્યું, કડવો તે સંસારને;
નામ પ્રમાણે ગુણ ના મળે, ધીક નામ ધરનારને.

છપ્પો ૧૯૪

હોય ધનબાઈ નામ, મરે તે ચરખો કાતી;
નામજ ગંગા બાઈ, દસે દાડે નહી નાતી;
ધરે લક્ષમી નામ, ભીખ માગીને ખાતી;
નામ હોય કસ્તુર, નરી ગંદી ગંધાતી;
કંકુબાઈ નામજ ધર્યું, કાજળથી કાળી ઘણી;
વલ્લભ કે રૂપમાં નહી, ત્યારે નામ સાંનુ મણી.

છપ્પો ૧૯૫

રૂપાળી બૈ નામ, હોય અંગે બહુ ખોડો;
ધુળી ધરિયું નામ, ઉપજે દામ કરોડો;
નામ હોય સંતોક, પ્રવ્ય સાંચે ઉત્ર ચોળી;
હોય દિવાળી નામ, બળે હૈયામાં હોળી;
નામ હરખાબે પાડીયું, નિત છાતી સિસ કુટતી;
નામ ચંચળ વલ્લભ કેહે, દાઢ પ્હોર દાડે ઉઠતી.

છપ્પો ૧૯૬

નામ હોય સરસતી, પતી તે કરે હજારો;
અમરત પાડ્યું નામ, મુખમાં બોલ નઠારો;
ન્હાંની ધરિયું નામ, કેમ ઘડપાણમાં નાંની;
મોઘી એ ઘર ઘર, ભમે તે મોઘી સાની
બહુ જન નામ પાડે ભલી, ભુંડી આખા ગામમાં;
વ્યાસ વલ્લભ કહે ગુંણ વિના, આગ મુકો એ નામમાં.

છપ્પો ૧૯૭

ચંદા ગવરી હોય, અમાંસીક ચંદા જેવિ;
ભુરી પાડ્યું નામ, કોડ નિકળ્યા હોય તેવિ;
કાસિ નામની નાર, છોસ કાંઈ નવ પાળે;
સોના બાઇ નામ, ઘેર ધાતુ નવ ભાળે;
વલ્લભ કહે નામ વીજળી રાત્રે લુંતડીમાં ભળે;
પરસન ના દરસન થકી, ખાવા પીવા નવ મળે.

વચન ભરસ્ટ વિશે

છપ્પો ૧૯૮

વચન ભ્રસ્ટ જન જેહ, તેહ પશુઓથી ભુંડો;
કરવો નહી વિસ્વાસ, ચ્હાય રૂડો કે કુડો;
હાડ માંસ કે ચામ, પશુ પક્ષીનું સારૂ;
આવે વીસ્વને કામ, તેહથી મનુશ નઠારૂ;
પાળ્યુ નહી મુખ ભાખીયુ, કર ઠોકયો મીથ્યા ગયો;
કોલ કુતરાનો જાણવો, વ્યાસ વદ વીલો થયો.

છપ્પો ૧૯૯

કળીયુગમાં વીસ્વાસ, કરોમાં કોઈ જનનો;
કરવો નહી વીસ્વાસ, પેટ પ્રસવેલા તનનો;
કરવો નહી વીસ્વાસ, પ્રેમદા પરણેલીનો;
કરવો નહી વીસ્વાસ, વ્હેવારે વરણેલિનો;
વિસ્વાસ નહી બંધવ તણો, પુનીનો કે પાપનો;
કેહે વલ્લભ કરશો નહી, વિસ્વાસ સગા બાપનો.

છપ્પો ૨૦૦

વિસ્વાસ ઘાતી લોક, વધ્યાછે જગમાં ઝાજા;
વિસ્વાસ ઘાતી સર્વ, હોય રૈયત કે રાજા;
વિસ્વાસ ઘાતી સર્વ, સવારથ સારૂ હણશે.
વિસ્વાસ ઘાતી સર્વ, મુખથી મીઠુ ભણશે;
વિસ્વાસ ઘાતી બહુ વીસ્તમાં, વેણ વીસ્વાસે આપશે;
કેહે વલ્લભ આ યુગમાં, વીસ્વાસે સીર કાપશે,

છપ્પો ૨૦૧

વિસ્વાસ ઘાતી જેહ, તેહ જન પુરણ પાપી;
સિખ માનીને કામ, પાડવું નહી કદાપી;
વિસ્વાસ ઘાતી જીવ, રોમ રોમ નર્કજ પામે;
લક્ષ ચોરાસી દેહ, ધરેતે ઠામે ઠામે
વિસ્વાસ ઘાતી જે જીવડો, મનુશ છતાં અસુરછે;
વિસ્વાસ ઘાતીને વ્યાસજી, કે'છે પાપી પુરછે.

છપ્પો ૨૦૨

વણ વિસ્વાસે કામ, કશુ જગમાં નવ ચાલે;
વણ વિસ્વાસે કોય, કોઇને કાંય ન આલે;
વણ વિસ્વાસે નાર, પુત્રીપરની નવ લાવે;
વણ વિસ્વાસે એક, એકને ઘેર ન આવે;
વિસ્વાસ વણ સંસારમાં, કામ ન ચાલે કોઇને;
કરો વિસ્વાસ વલ્લભ કહે, પણ તે માણસ જોઇને.

છપ્પો ૨૦૩

વિસ્વાસે વહેપાર, કરેછે સરવે પ્રાણી;
પશુ પક્ષી કે નાર, લાવિએ વિસ્વાસ આણી;
વિસ્વાસે સુખ પ્રાપ્ત, થાયછે જ્ઞાન ગતીનુ;
વિસ્વાસે ઘરબાર, ચાલતુ નાર પતીનુ;
મળે બિસ્વાસથી શ્રીહરી, વિસ્વાસે દ પેટીઓ;
કેહે વલ્લભ વિસ્વાસથી, પરણે બેટાબેટીયો;

દીનતા રાખવા વિશે

છપ્પો ૨૦૪

દે મુરખ જન ગાળ, આળ તેમાં શું બેસે;
તેનાં મુખની માંહ્ય, વદલુ પાછુ પેસે;
મ્હો તેનું ગંધાય, થાય ના કોને કાંઇ,
સદગુણના સપુત, લાવવુ નહી મન માંઇ;
જેવું જે મુખથી વદે, તેવું તે દખાયછે;
વલ્લભ કેહેછે ગાળથી, કહો કયાં ગુમડું થાયછે.

છપ્પા ૨૦૫

નમતાને સહુ વિસ્વ, કહેછે ગુણનો સારો;
નમતા જનને કોય, કહે નહી કદી નઠારો;
નમતાને નરનાર, નમેછે ખુશી સાથે;
નમતા જનને સુખ, કર્યુંછે જગના નાથે,
નમતો નથી જે જીવડો, લક્ષ ચોરાસી તે ભમ્યો;
વલ્લભ કહેછે વેદમા, નમ્યો તે હરીને ગમ્યો.



કંજુસાઈ વિશે

છપ્પા ૨૦૬

વીત વાવરે જેહ, તેહ નર સદાય સુખી;
આપ રળ્યું નવ ખાય, જાણવો તેને દુ:ખી;
બાળે પેટ પાપીષ્ટ, ઇસ્ટ તેને નવ આપે;
દામ માટ ગુલામ, બની જીવને સંતાપે;
કહે વલ્લભ પુજી છતાં, કસરવંત કસાઇછે;
વેહેવાર પક્ષે વાવરો, ત્રેવડ ત્રીજો ભાઇછે.

છપ્પા ૨૦૭

જેની ગાંઠે ગર્થ, વ્યર્થ તે કંજુસ થાતો;
પળ ન મળે નીરાંત, પેટ ભરી નહી ખાતો;
આપો આપ હીસાબ, કરી કોડી નવ આપે;
વ્યાજ તણો વ્હેપાર, કરી પરને સંતાપે;
જાદ જે ધણીને ગર્થછે, તેમ છતાં નવ વાવર્યું,
કહે વલ્લભ તે શેઠીયે, પુત્ર તણું દવું ભર્યું.

છપો ૨૦૮

ખરચે જે જન જેમ, તેમ તેને હર આપે;
થોડાને થોડુક, ઘણાને ઘણાજ માપે;
મળે કીડીને કણ, માણ હાથીને મળેછે;
જેથિ જમ વવરાય, તેમ તે આપ રળેછે;
હરીને ઘેર હીસાબથી, કમ જયાદે સૌ નેકછે.
વેરો વ્યાસ કહે જાણજો, સૌમ દાતાનો એક છે.

ધર્મ ધારા

છપો ૨૦૯

કર્તા ધરમનું કામ, કરે અટકાવજ ઝાઝો;
કુળની હુંપદ ચ્હાય, જાય તે જનનો માઝો;
ઉંચ કામમાં નીચ, વેણ કાઢીને રોકે;
છેવટ દુખી થાય, જાય તે જન જમ લોકે;
જે રામ નામના કામથી, બાળેછે પરીવારને;
વલ્લભ કહેછે શાસ્ત્રથી, પાત્ર થશે જમ મારને.

છપો ૨૧૦

ધર્મશાળા ધરી નામ, કામ કોને નવ આવી;
કર્મશાળા તે ઠામ, આપને માટ બનાવી;
રાખે વિસઈ સંત, અંત તે લે પંથીનો;
થવા ન દે વીસરાંમ, કોઇ પણ જીવ જંતીનો;
સુધરે સ્વારથ સાધુ તણો, તો બીછાંના નાખતા;
ઠીક ધણીને વલ્લભ કહે, લંપટ જનને રાખતા.

છપ્પો ૨૧૧

પુન્યવાન સુતાર, પુન્યદાને કુંભારો;
કડીયા માળી લોક, પુન્યમાં સૌ સુથારો;
બ્રામણો ભાવસાર, ખાતરી સોની સુરા;
ખમાર નાગર ભાટ, ઘાંચી પણ પુન્યે પુરા;
કણબી કેડે કોટી રહ્યા, પટેલિયા જગ પાળછે;
કહે વલ્લભ આ સર્વમાં, વાણીક મુછનો વાળછે.

છપ્પો ૨૧૨

આપે આપી પુન્ય, પુન્ય કાંઇ નવ રાખી;
પાણી મુકયું પંડ, મુખ કૃષ્ણાર્પણ ભાંખી;
પસાયતાં કે વ્રક્ષ, ધામ કે ઢોરો દછે;
જંગમ મિલકત કાંક, દઇને જીવ ભમેછે;
પછી પસ્તાવો બહુ કરી, પાછુ લેવા ચ્હાયછે;
પાપ વલ્લભ કહે તેહને, સત કોટી ઘણું થાયછે.

છપ્પો ૨૧૩

ઢીલગંડો દાતાર, પાર પાડે ન કદાપી;
કરે પુન્યમાં વાર, શેકિને વાવે પાપી;
તરછોડી દે દાન, જુઓ તે દાતા કેવો;
શોમ થકી પણ નીચ, જાણવો પલીત જેવો;
દાતા ઢીલો વલ્લભ કહે, દાન કરે બહુ દુખથી;
દાતારથી ભલો સોમતે, હા ના કહી દે મુખથી;

છપ્પો ૨૧૪

અવ જસીયા દાતાર, પ્રથમ તે ખહું જસ લેતા;
સ્હો માગ્યા મુખ વાસ, નીર માગે દુધ દેતા;
કરે નીત્ય શેવાય, થાય તે હરિજન સાચો;
સો દીવસ લૈ જસ, પડે પાછળથી કાચો;
સ્હેલુ કર્યું ધુળ મેળવે, પુઠ વાંધા પાડી ઘણા;
કહે વલ્લભ આ ગુણછે, અપજસિયા દાતા તણા.

છપ્પો ૨૧૫

બાળ્ય સુંભનુ દ્રવ્ય, પ્રમારથ કામ ન લાગ્યું;
બાળ્ય સુંભનું ધામ, નહી દ કોને માગ્યુ;
બાળ્ય સુંભનો હાથ, દાન તેથી નવ આપે;
બાળ્ય સુંભનું શીશ, નમાવે નહી કદાપે;
બાળો ટાંકાં સુમો તણા, જળ નાવ્યું કો કામમાં;
કહે વલ્લભ આગ લાગજો, દુષ્ટ જનોના ધામમાં.

છપ્પો ૨૧૬

દસાંક્ષ હરિનો ભાગ, ન ખરચ્યે સુધો રહીને
શસ્ત્ર ઘણું લૈ જાય, ઇશાવર અગની થઇને;
કાંતો મુકે રોગ; વૈદ્ય થઇ વિઠલ આવે;
ધરી તસ્કરનું રૂપ, સામળો સોટી જાવે;
સાહા થૈ નાણું ઘાલશે, ઢોંગે ધુતવા મંડશે;
કહે વલ્લભ છોડશે નહીં, કાં રાજા થૈ ડંડશે;

છપો ૨૧૭

કાંતો આપશે પુંત, તુત ઝાઝાં તે કરશે;
કપ્રપી બાપનું ગધ્ય, લઇ ગુણકા ઘર ભરશે;
કાંતો કરિ વ્હેપાર, ખોટ ખાઇને ખોશે;
મરસે મોંઘી નાર, દીકરી રાંડી રોશે;
કાં છેડેથી છુટી પડે, કાં વ્યસને લે લાગનું.
કહે વલ્લભ મુકસે નહી, હરી હરીના ભાગનું.

છપો ૨૧૮

જનમી માને પેટ, જરા જગમાં ન જણાયો;
વહિ છુટે અવતાર, મનુશમાં તે ન ગણાયો;
થયો નહીં દાતાર, થયો નહી સુરા તણમાં;
થયો નહી ધરમીષ્ટ, ગણાયો નહિ હરિ જનમાં;
ગણાયો નહી જે હુનરી, નહિ. વિદ્યાને પંથ ચડયો,
કહે વલ્લભ તે મસવિને, માને પેટ પથ્થર પડયો.

છપો ૨૧૯

પસુ પક્ષીના દેહ, થયે ગયે ઉપયોગી;
પરવતનો પાસાણ, પડે જગ થાયે ભોગી;
ઉભે વ્રક્ષદે છાંય, કાંય ફળ જગને આપે;
પડયા પછી દે કાષ્ટ, સ્રષ્ટનાં કષ્ટજ કાપે;
મીથ્યા શરીર મનુશ તણું, વણ ઉપયોગી સર્વથી;
વ્યાસ વદે વેંણુ ધર્મને, પુન્ય વિના ખપતુ નથી.

છપ્પો ૨૨૦

ઢાંક્યો ન રહે ભાણ, અતી વાદળ આભાસે;
ઢાંક્યો ન રહે ચંદ્ર, કદિ તારાને પ્રકાશે;
ઢાંક્યું ન રહે ભાગ્ય, વસ્ત્ર વિંટાળે સીસે;
ઢાંક્યો ન રહે સુર, રાય રાણો રાઊ વીશે;
ઢાંક્યું ન રહે ચિન નારનું, વ્યસની નવ છુપે કંઈ;
વલ્લભ જુએ પારખું, દાતા ઢાંક્યો રે નહી.

બ્રાહ્મણ વીશે.

છપ્પો ૨૨૧

ભિખને માંથે ભ્રષ્ટ, કષ્ટ કોટીધા જેમાં;
આબરૂ તેરો ટેક, રહેના રાખ્યો તેમાં;
ફરે દુરબળ વેશ, ત્યારે ચપટી નાંખે;
કરને પરાઈ વેઠ, એમ દેનારૂ ભાંખે;
ગાંઠ ધુએ નહી શંખાણી, તેને બા કહેવિ પડે;
કહે વલ્લભ તે ભીખનાં, હાંલાં શું શીકે ચડે.

છપ્પો ૨૨૨

વિપ્ર તણો સુત જેહ, તેહ ભિખ પ્હેલી માગે;
પણ રાજા કે શેઠ, પાય-સામો રહી લાગે;
સર્વ કહે મ્હારાજ, મહીપતનાથી મ્હોટો;
હોય વળી વીદ્યાય, પછી શો તેને ટોટો;
ધન અવતાર બ્રાહ્મણ તણો, એ દહને શું દુખ છે;
કહે વલ્લભ જોવાણીયા, ભીખ તેને શી ભુખછે.

વૈસ્ણવ વીશે

છપો ૨૨૩

ધરી વૈશ્ણવી વેશ, કહે શ્રી ક્રશ્નજ કપટી;
ગઉ સાધુ કે વિપ્ર, તેહને નાપે ચપટી;
માળા ઝાલી હાથ, દેવનાં દરસણ કરતો;
પુન્ય વિના પાપીષ્ટ, ફાંકડો ફંદે ફરતો;
કાંઇ કોઇને દીધુ નહી, તે જન તરછટ જુતિયો
કેહે વલ્લભતે ભક્તને, માથે જમની જુતિયો;

છપો ૨૨૪

બીપ્રજ વીશ્નુ રૂપ, વૈશ્ણવે તેહ ન પાળ્યા;
ન સેવ્યા સીધ સંત, પુન્યના પંથ પ્રજાળ્યા;
કંઠી બાંધી કોટ, દાટ ડેરામાં મુકે;
ગણે ગુરૂને શ્રેષ્ટ, પ્રમની નીંદયા ભુંકે;
ટીલુ ત્રેણ ગજ તાણીને, તીરથ યાત્ર કરતો ફરે;
ગઉ બ્રાંમણ સેવ્યા વીના, વ્યાસ વદેછે નહિ તરે;

છપો ૨૨૫

સોનાનો જ્યાં પાક, હોય ત્યાં સોનુ સોંગુ.
પરદેશ મધે જાય, થાય મ્હા મુલે મોંઘુ;
ઘરમાં દેવસ્થાન, હોય તેથી નવ હરખે;
આઘાનો મ્હા મોહ, જઇને આથે નરખે;
ગંગા મુકીદ દેશની, દુરની ગંગા ન્હાયછે;
પ્હેલુ પરખે નહી મુરખા, પાછળથી પસ્તાયછે.

છપો ૨૨૬

વીના વીપ્ર કો જાત, બોધ આપે સરવેને;
વેદ ગ્નાન દે આપ, પાપ લાગે સીર તેને;
જેના કુળનો ધર્મ, કર્મનો કાંડ બતાવે;
શુદ્ર જાત આચાર્ય, થાયતો નરકે જાવે;
શુદ્રો નમાવે વીપ્રને, પાપે પંડ ભરાયછે;
કેહે વલ્લભ વીપ્રો નમે, તેપણ નરકે જાયછે.

ઢોંગી વીશે

છપો ૨૨૭

ગ્નાન વણ ગાણું ગાય, કુંદ બહુ ઘાંટે ગાજી;
કહે કથા પુરાણ, લોકને કરવા રાજી;
ચંદન ચરચી ભાળ, ચલાવે ચાળા ચટકા;
વદ વિહારી વાંણ, કરે લ્હેકાને લટકા;
વણ ટીંખજે ટીંખજો કરે, જાદુગર થૈ જાયછે;
કહે વલ્લભ ધીક લોકને, ધુત્તાને વશ થાયછે.

છપો ૨૨૮

મુરખને દે માન્ય, દ્રવ્ય ઢોંગીને આપે;
ઊંચાને દે ગાળ, નીચને ગુરૂ થાપે;
સુભ ઠેકાણે સોમ. અસુભે નાણું કાઢે;
સાળી પ્હેરે ચીર, બેન આંસુડાં પાડે;
કીમિયો જાદુ કિર્તી કરે, તેને સૌ જગ ચ્હાયછે;
કહે વલ્લભ કળીયુગમાં, પાખંડી પુજાયછે.

છપ્પો ૨૨૯

દુરી જનનો દેશ, ખબર શી સુભ ખોટાની;
સરખી કીંમત થાય; ન્હાય ન્હાના મોટાની,
ભાજી પાન પકવાન, ભાવ સરખે સૌ બોલે;
કાગ હંસ ખર ગાય, ગણે તે એકજ તોલે;
દેવ દૈત જાણે જોડના, સુભ અસુભ એકજ ગણે;
સત્ય સમાગમ કીધા વિના, મુંઢ રહ્યા વલ્લભ ભણે.

હરીભજનમાં ભંગ પાડવા વીશે.

છપ્પો ૨૩૦

હરી નામમાં ભંગ, પડાવા પાડે તાળી;
મિથ્યા કરે બોબાટ, હસે બહુ ધુળ ઉછાળી;
ઢાંકે પરનો પાઘ, આપ સંતિયો થૈ બેસે;
છેડા સાંધણ માટ, સોડમાં સૌની પેસે;
કાંકરી ચાળો ચલાવિને, ખાયે ડબકા ઠોકરો;
કેહે વલ્લભ આ ગુણથી, હોય છીનકીનો છોકરો.

છપ્પો ૨૩૧

વાંમાનુ જયાં વૃંદ, જઇ ત્યાં કોનર બેસે;
ધારી કુડાં કર્મ, છેક સોડયોમાં પેસે;
ચાતુરૈનાં ચેન, ચલાવે ખુબ ચલાખી;
થાય ન કારજ કાંય, પાપ લે ભુંડું ખાંખી;
વલ્લભ કહે વનીતા કને, દુર ભાષણ ગોખે ઘણાં
સ્ત્રી સંગ બેસે બાયલા, કાં લક્ષણ લુચ્યા તણાં.

કુંડળીયા. *

કુંડળીઆ ૧

ટક્કા તેરા નાહિહે, કાંસે લાયા સાથ;
માઈ પેટ પેદા હુઆ, તબ થે ખાલી હાથ;
તબ થે ખાલી હાથ, નાથને બડા બનાયા;
કછુ ન દીયા દાન, માનમેં જન્મ ગુમાયા;
કહે કવી જન વ્યાસ, કયાસ તું કરલે પક્કા;
સમજ સમજ ગુમાર, નહી હે તેરા ટક્કા.

કુંડળીઆ ૨

પેસા પેસા કયા કરે, પેસા હે ગુલામ;
સંગ કછુ નહી આયગા, પડા રહેગા ઠામ;
પડા રહેગા ઠામ, દામસે દનિયાં ડુબી;
કેસા લગીયા મોહ, ખુદાકી એહી ખુબી;
કહેત વલ્લભરામ, જાયગા આયા એશા;
ખાપી રહેના ખુસ, પાપસે મત કર પેસા.

કુંડળીઆ ૩

તેરે સિરપર મ્હોતહે, કલ્લ આજ ઓર અબ;
કર લે કરતા હોયસો, પીછુ કરેગા કબ;
પીછુ કરેગા કબ, તબ સંગ નહિ દણુકા;
ધામ દામ કે નામ, સબી યાંહી રેણુકા;
કહેત વલ્લભરામ, પડત ફ્રાગટ કે ફેરે;
સમજ સોમ ગુમાર, મ્હોતહે સીરપર તેરે.

કુંડળીઓ ૪

કાયા કચ્ચા કુંભહે, છોડ ગરવ ગુમાન;
આયા એશા જાયગા, નહિ સમજે નાદાન;
નહિ સમજે નાદાન, શાન શુદ્ધી સબ ભુલા;
એટેકા ગુલામ, દામકી ખાતર ફુલા;
કહેત વલ્લભરામ, દુર કર મમતા માયા;
જરૂર જાયગા જીવ, મીલે મટીમે કાયા.

કુંડળીઓ ૫

ચમડી કયું ચુથાવતા, ભરભરકે ભંડાર;
પીછુ ગાલી ખાયગા, જબ લે હીસ્સે દાર;
જબ લે હીસ્સેદાર, યાર તુમ સમજો મેરા;
પડા રહેગા સબ, હોયગા જંગલ ડેરા;
ખા પી ઓર ખીલાવ, સંગ નહિ દવે દમડી.
કહેત વલ્લભરામ, કયહુ ચુથાવત ચમડી.

કુંડળીઓ ૬

મેરા મેરા કયા કરે, તેરા નહી તલભાર;
સભી છોડકે જાયગા, પુત્ર નાર પરીવાર;
પુત્ર નાર પરીવાર, ચાર ઘડીકા સુપના;
ગર્થ ઓર ઘર બાર, ઉસમે કુછ નહી અપના;
સુમત માયા મોહ, કાળકી જાળે ઘેરા;
કહેત વલ્લભરામ, કાયકું કહેતા મેરા.

કુંડળીઆ ૭

જુઠી માયા જાનકે, દીલસે કરદે દુર;
કંજુસે કરકે બડી, દર્શાતા નીચ નુર;
દર્શાતા નીચ નુર, ઉર બીચાર ન આતા;
કરતાહે સંચીત, વિત વહી કુઘર જાતા;
ફેવટ જમકે હાથ, જાયગા યાંસે ઉડી;
કહેત વલ્લભરામ, જાન લે માયા જુઠી.

કુંડળીઆ ૮

અંતર ઉલટ હોતહે, કુછ કરૂ મેં દાન;
કલજુગ જીવ ભમાવતા, સો ભુલતહે ભાન;
સો ભુલતહે ભાન, ધ્યાન માયામેં લગતા;
બોધ સુને જમ પ્રેમ, ઘડી પીછે મન ભગતા,
લગ જાતી જંજાળ, ગુરૂકા ભુલે મંતર;
કહેત વલ્લભરામ, ફીરે સબ ઉલટ અંતર;

કુંડળીઆ ૯

મચ્છી ન્હાતી નીરમેં, રહે રાત ઔર દિન;
એસા ન્હાતા આદમી, પ્રભુ ધ્યાન પુન્ય બિન;
પ્રભુ ધ્યાન પુન્ય બિન, મીનકી માફક માંનો;
ફાગટ ફળ ના હોય, જયઉં જળ જંતુ જાનો;
કહેત વલ્લભરામ, હરામી એ નહિ અચ્છી;
પાપ કહો કબ જાત, નીરમે ન્હાતી મચ્છી.

કુંડળીયો ૧૦

કથા સુનત સબ કાંનસે, ભગત બનતહે આપ,
દાન કછુ દેવે નહી, જબ કયું જાવે પાપ;
જબ કયું જાવે પાપ, જાપ જપ કર કરે ટિક્કા;
જયું લુણ બીન અનાજ, દાન બીન ભજન ફીકા;
દયા દીનતા દાન, પકડ કર છોડે તરથા;
કહેત વલ્લભરામ, જબી ફળ દેવે કથ્થા.

કુંડળીયો ૧૧

સ્નાન ધ્યાન કે દાનમે, હો કેના સો શેસ;
કબુલ કરે સબ મુખસે, કરનેકા મુસ્કેલ;
કરનેકા મુસ્કેલ, ફેલકા ફંદ ઉઠાવે;
લેણા દેણા ઘંટ, જગતમે ભક્ત કેલાવે;
કર્મ ધર્મ કાડાળ, દખાવે જગમે જુકત્તી;
કહેત વલ્લભરામ, ઉનકી કાંહે મુક્તી;

કુંડળીયો ૧૨

ધક્કા ખાતા કાયકુ, ફરતા દેશ વિદેશ;
કહાશી જગનનાથજી, પ્રાગવડે પરવેશ;
પ્રાગવડે પરવેશ, લેશ મથરાભી દખા;
દ્વાકાં બીંદ્રાબીન, સ્વેત બીંદુકુ પેખા;
કહેત વલ્લભરામ, ધામ તરકુંકા મક્કા,
કછુ ન દીયા દાન, મફતકા ખાયા ધક્કા.

કુંડળીયા ૧૩

ખત્તા ખાયા ઢુંડકે, નહિ મિલે જગ તાત;
સત્ય સંગ કુ આ બીના, સબ મીથ્યા હે બાત;
સબ મીથ્યા હે બાત, જાત જનમારા જુઠા;
સુભ સુભ કર દાન, ખોલદે મુરખ મુઠા;
કહેત વલ્લભરામ, પ્રભુકા કાહે પત્તા;
દાન દાયા ઔર દિન, તીન બીન ખાયા ખત્તા.

કુંડળીયો ૧૪

સચ્ચા હીરા છોડકે, પથ્થર પ્રોયા ચીત,
જન્મ ગુમાયા ઢુંડતે, કુ આ હંધા ભીત;
હું આ હંધા ભીત, વીત ખાતર ભટકાતા;
કરી હરામી કામ, પાપસેં પૈસા લાતા;
કહેત વલ્લભરામ, બુઢાયા આયા બચ્ચા;
અબતો સમજ ગુમાર, હરી હે હીરા સચ્ચા.

કુંડળીઓ ૧૫

કહેણી પાણ રેણી નહી, કહેત મુઢ અજાણ;
પુર્ધ બાત પીછાનતા, શો નર હે પાશાંણ;
પાણ સમજે પાસાંણ, ઉરબીન હોઠ ન આવે;
રેચક ગોળી બીન, ઊલટી કીસ્તરે લાવે.
ગોળી રૂપી જ્ઞાન, સમજ કર પકડે રેંણી;
કહેત વલ્લભરામ, જબી સુખ કહેવે કેણી.

કુંડળીઆ ૧૬

ખુરા લગતા લંડકુ, બોધ કરૂ જદ બ્હોત;
એસા હરામખોરકું, કચહું ન આયા ગ્હોત;
કચહું ન આયા ગ્હોત, હોત ગદ્ધા કે ઘોડા;
જમતો તાનત ભાર, તોય ભલા હોય થોડા;
બ્હેક બાતમે ખુશ, બડા એ પાપી પુરા;
કહે કવીજન બ્યાસ, લંડકુ લગતા ખુરા.

કુંડળીઆ ૧૭

કપટે કરતા કાયકુ, જર જોડણ કે માટ;
સંગ તેરે ન આયગા, ગથૈ ઘરેણા ઘાટ;
ગથે ઘરેણા ઘાટ, ઠાડસે ઠગાઈ ખાતા;
હરામ ન રહે દામ, ઠામ આયા યું જાતા;
કહેત વલ્લભરામ, રહયા મોહમે લપટાઇ;
બાશ નરકકા હોય, છોડદે કુડ કપટાઈ.

કુંડળીયો ૧૮

ગધ્ધાકુ ગ્નાની મીલા, સુન બે ગદ્ધા ગ્નાન;
કયુ બ્હોત નહી બોલના, મત હોના મહસ્તાન;
મત હોના મહસ્તાન, ભાન રખકે ચલ સીધા;
ડફણ પડત દો ચાર, તોહયે તુ આપ ન બીધા,
સુનત વલ્લભરામ, કહે ખર સુધરે બદ્ધા.
તો કયા મેરી જાત, કયકું કહેવાવુ ગદ્ધા.

કુંડળીયા ૧૯

પક્કા ગુન હે પાનકા, બુઠ્ઠા હોય જુવાન;
ખાવે ખુજર આગરા, સીંધ દેશ મુલતાન,
સીંધ દેશ મુલતાન, બંગાલા બે ઇમાની,
મારવાડ ઓર ચિન, કાશી કે હીંદુસ્તાની,
ઓહી લગાવત પ્રીત, પડાવે ઓહી નક્કા.
કહેત વલ્લભરામ, પાનકા ગુનહે પક્કા,

કુંડળીયા ૨૦

સોપારી જગમે બડી, ખાવે સબ નર નાર,
પાચન કીરતી પેટમેં નીકાલે બોખાર;
નીકલે બોખાર, કોન કહે ઉનકુ બુરી,
કથા ચુના પાન, પટીમે ડારો ચુરી;
જબ મુખ હોવે લાલ, ગાલ ભર ચૈએ સુપારી;
કહેત વલ્લભરામ ચ્હાય સબ જગ નર નારી.

કુંડળીયા ૨૧

તીન લોક બ્રહ્માંડમેં, સુપારી સમશેર,
બ્રહ્મા બીષ્ણુ ચ્હાતહે, ઇંદ્ર ચંદ્ર કુબેર;
ઇંદ્ર ચંદ્ર કુબેર, ચાહત સરિતા શિવ શક્તી;
શબ સુપારી બીન, હોતહે નીષ્ફળ ભક્તી;
હોમ યગન કર યાગ, સુપારી ચૈયે પ્હેલી;
કહેત વલ્લભરામ, દેખત શબ સ્રષ્ટી દહેલી.

કુંડળીયો ૨૨

કહુત જગતકે લોક, સુપારી કરતી બ્યાધી
હોતા હે બૈ રોગ, પીંડમેં પડત ઉપાધી;
કરતી કલેજે કફ, બાત કેતે સોઈ સચી;
ઢુંઢા એક ઉપાય, સુપારી મત ખા કાચો;
અગ્નિમે સેકલાવ, હોય સબ રોગ નીરોગો;
કહેત વલ્લભરામ, સુપારી લો સબ ભોગી

કુંડળીયો ૨૩

પટી બના દો પાનકી, કથ્થા ચુનં લગાવ;
ફોલી ડારો એલચી, તંબાકુ મીલાય;
તંબાકુ મીલાય જાયફળ અંદર ડારો;
જાવંત્રી તજ જુજ, સુપારી સાફ સમારો;
ખિલાવ પીછે ખાવ, હોય દોસ્તી સીર સટી;
કહેત વલ્લભ રામ, બનાદો પાનકી પટી;

કુંડળીયો ૨૪

બડીડે જગમેં નારીયાં, ઉનસેં સબ સંસાર;
જીનકે ઘર નારી નહીં, ઉનકા કયા પતીઆર;
ઉનકા કયા પતીઆર, જાર કરમી સબ જાને;
નારી બિન નર જેહુ, તેહુપર દીલ ન માંને;
ચલે નહી વ્હેવાર કરમકી ખોડ પડીહે;
કહેત વલ્લભરામ, જગતમેં નાર બડીહે.

કુંડળીયો ૨૫

ખુબી ખુદાકી ખુબહે, સરજાયા સંસાર;
સ્રષ્ટી વધી કારને, બનાઈ નાઝુગ નાર;
બનાઈ નાઝુગનાર, રૂપકા ભરીયા હંડા;
ખાન પાન સબ સુખ, દીયે નર હોવે ઠંડા,
ઇંદ્ર ચંદ્ર બ્રમાય, રહયા દારામેં ડુબી;
કહેત કવિજન વ્યાસ, ખુબ ખુદાકી ખુબી;



દેશી ભાષાના કુંડળીયા.

કુંડળીયો ૨૬

પાઇન પાંમે કોકદી, કરે કોટી ઊપાય;
લખલો લોભે લપટાઇને. લંકા લેવા જાય;
લકા લેવા જાય, ખાય ખત્તા તે ખોટા;
મયેજ મગતું હોય, કોયના વેઠે ટોટા;
કહેજ વલ્લભરામ, ભટકમાં ભુંડા ભાઈ.
પડી પ્રભુની ટાંક, ન પામે કો કદિ પાઇ;

કુંડળીયો ૨૭

પ્હેલો થાતું પુંન્યમાં, કરમાં જાદ વાર;
સંગ કશું આવે નહી, તારૂ નહી તલભાર;
તારૂ નહી તલભાર, સારશું દખી મરતો;
સુતનો દેવાદાર, રણ રણીયાતુ ભરતો;
ગર્વ રાજ ગુમાર, ગણાયો ગર્ધવ ઘેલો;
વલ્લભ કહે ધરમીષ્ટ, હોય તો થાતુ પ્હેલો

કુંડળીયો ૨૮

પાત્ર જોઈ જર દિજીએ, શુભ કામે સોહાય;
કુપાત્રોને કર પડે, તો જીવ હંસા થાય;
તો જીવ હંસા થાય, જેમ ઢીમરને દીધો;
તેણે ગુંથી જાળ, જીવ જીવોનો લીધો;
તેમાં હીસ્સાદાર, દેનારો પુરેજ સાથે;
કહે છે વલ્લભરામ, દાન દયો શુભ જન હાથે;

કુંડળીયો ૨૯

પથરો છે પીંગળ તણો, ભરમાવાનો ભાર,
કાવ્ય કરો દૈ તાળને; ગ્રહો માપ આધાર;
ગ્રહી માપ આધાર, શાર અનુભવનો ગાવો;
તર્ક શક્તીમાં તાર, લક્ષ લાંબુ દોડાવા;
અક્ષર માત્રા મેળ; કરોને કોયન થથરો;
કે છે વલ્લભરામ, ગણો પીંગળને પથરો.

કુંડળીયો ૩૦

કૈંક કવિ કવિતા કરે, પીંગળને અભ્યાસ;
ગણ વરતે માત્રા ગણે, શબ્દ શરળના પ્રાશ,
શબ્દ શરળના પ્રાસ, મેળવે જાદે જુક્તી;
તેથી શું કલ્યાણ, કહો કયાં કવિની મુક્તી;
કરે વ્હેવારિ કાવ્ય, કવી તે જનને ભણુંવો;
કથે ગ્નાનનું કાવ્ય, કવેસ્વર તેને ગણવો.

કુંડળીયો ૩૧

સાબાશી ના દીજીએ, વિદ્યા ભણે ભરપુર;
દાન દેઈ દાતાબને, દરશે દેવલ દુર,
દરશે દેવલ દુર, નુર પૈશાનુ રાખે,
બાંધે ગુણિઅસ ગ્રંથ, કવિતા કરીને ભાંખે,
પણ ઈંદ્રજીત હોય, હોય હરીજન આભાશી,
કહે છે વલ્લભરામ, તેહને દયો સાબાશી,

કુંડળીંયો ૩૨

વાંણીથી પ્રાંણી સહુ, પળવારે પરખાય;
મુખ આકૃતી જોઇએ, તોપણ કીમત થાય,
તોપણ કીંમત થાય, રહયા ચક્ષુથી વરતો,
હીડછાથી જણાય, પુરૂશ સારો કે નરતો;
અંતર ઉંડું ગ્નાન, વીવેકે લેવું જાંણી,
કહે છે વલ્લભરામ, ગુણ જોવો જોઇ વાંણી,

કુંડરીઆ ૩૩

છપ્પા કીધા સૌ મળી, બહસેં એકત્રીસ;
તેત્રીસ કુંડળિયા કર્યા, મનહર છંદ ચોવિસ;
મનહર છંદ ચોવીસ, કવિતતો આઠ કર્યા છે;
ઇંદ્ર વિજય છે સાત, ત્રૈણસેં ત્રૈણ ઠર્યા છે;
સંખ્યા સઘળી એજ, સમજવા સરખા દૃપા;
કેછે વલ્લભરામ, કર્યા કુંડળિયા છપ્પા.

મનહર છંદો*

પરાયુંતો માગી માગી, પ્હેરવાની રઢ લાગી;
ધીક વરણાગી એવા, પોલા પૈસાદારને;
રોફ કરે તોહયે પણ, હોફ ધરે દાગીનાની;
નકામી નાગાઇ કરી, દેખડાવે યારને;
જાંણે લોક ધારે મારૂ, એવું તે સોભાવે સારૂ;
પણ અજાંણ્યુ ન રહે, સઘળા સંસારને;
કહે વ્યાસ દામ વીના, દેવાળીયોદાર થાય;
તોહયે નામે લખી નદે, ડામ તે ગુમારને.

ચોટલીઓ ચોળી હોળી, ધુપેલમાં રગદોળી;
પુમડાં અતરે બોળી, ઠેકારી દે કાનમાં;
ધરી રાખે ઘાટ ભેર, કપાવીને વાંકી ડેર;
બીનગી બનાવિ કાળી, ટીલાં તાંણે તાનમાં.
અંગરખાં અંગપર, તંગ પ્હેરે તાંણી તોસી;
ખોસી આંબળીને કચ્છ, મરી જાય માનમાં;
પાંન ચાવી થુંક લાવી, લાલાઈ દેખાડે મ્હોડે.
વ્યાસ કહે બને ઠણે, તારૂણીના તાનમાં

પ્હેરે પગ પાની લગી, પાટલીને ઠેસે મારી;
ચટક ચટક ચાલે, ગુણને ગુજારવા;
તેલ મરદીને સારૂ, શરીર સફેત કરે;
નીત્ય ધોયા ધાયા થવા, ધોતીઆં નીખારવા;
આડી આંખે નારી જાંખે, પ્રેમનુ ભાશણ ભાંખે;
હસ્તે મ્હોઢે માન્યનીમાં, ફરે રોફ મારવા;
વ્યાશ વલ્લભ કહેછે, અનુભવ અતી કીધો;
આટલ લાંક્ષણે લુચ્ચા, સોદા ઢોંગી ધારવા.

આંખ ખુબ ખેચાવવા, ખેંચી બાંધે ચોટલાને;
દોરડા કુચાઓ ઘાલી, અંબોડા રૂડા કરે;
કપાળના કેસ કુપી, હોઠે મસ મસી ગસી;
સોપારી મ્હોડામાં નાંખી, ઉચા ગાલેથી ફરે;
કાલુ બોલે સીશ ખોલે, હાથે પટીઆંને હોળે,
સાળુના છેડો ઉપાડી, સાચવી શીશે ધરે,
નેન થેડે નાક મેડે, દંત વતી હોઠ કેડે;
ઝીણું ઝાંખે આંખે વ્યાસ, કહે ઠગામાં મરે.

નીચું ન્યાળી પુઠ ભારી, પાટલીને ઠેસે મારી;
પાળગથી ઉચુ પેહરી, શોડી ચાલે ચાલની;
હસ્તે મ્હોડે રસ્તે પળે, તાળી દે સખીને મળે;
પુરૂષોથી સંકોરાઈ, મગ્રબીમાં મ્હાલતી;
કુઆ કાંઠે વાતો કાઢે, છેડો કાઢી વા ઉડાડે;
અંબોડો છેડી દેખાડે, લેહેકા કરે તાલથી.
અંગ તંગ અર્ધ કુચ, કંચુકી વલ્લભ વદે;
આટલાં ભક્ષણે લુચી, ઘણાં ઘર ઘાલતી.

ભામની ભણાવવાથી, ભપ ભારે થાસે ભાઈ;
વીદ્યાવંત વનીતાનો, મોહ કીધો નીઠીયો;
લખી વાંચીને પ્રવીણ, બને ગોરી ગુણ હીણ;
પ્રેમ રસ રંગ તાણી, વદે વાણી મીઠીયો;
પરસંગ મુખ વાત, કરવી ન પડે કદી;
છાની છપની છુપાવી, લખી આપે ચીઠીયો.
પ્રૌઢ પડપંચ પાકો; પ્રેમદાની પાસ આવે.
ભણી દુર કર્મ શીખી, એવી પણ દીઠીઓ.

વાણ ભાણી ભામનીને, ભય જગ તણો ઘણો.
પત્રે વાત થાય નહીં, મ્હોડે મળવુ પડે;
તેવુ મળતામાં બહુ, મુશ્કળ માનુનીને;
તેમ કરતાં મળેતો, કોની નજરે ચડે;
તેથી વાત માત તાત, ભ્રાતના જાણ્યામાં જાય;
થાય વડુ વ્હેર ખુણે, ઘાલીને છાની છડે;
એટલે બે બુરે ભુંડી, બીકમાં તે જાય બુડી;
ભણેલીની વાત ઉંડી, વ્યાસ કહે ના જડે;

ભણાવજો ભાવ થકી, ગુણ ગોરી તણા જોઇ;
કોઇ ડર ખાશો નહીં, સુખ બુધ્ધી આપતાં;
બાળ વયવાળી નારી, નીકળે નઠારી સારી;
ને મર્મ જણાય નહીં, મથી મરો માપતાં
માટે છોટી મોટી, થતાં, દેઇને ભણાવો ભાઇ;
સારી નીતી સમજાવી, કરો કુડ કાપતાં;
તેથી લાભ થાય જાજો, મ્હોટપણે પડે માજે;
વ્યાસ કહે કનીષ્ઠોને, વિદ્વાનો ન થાપતા;

નાની ઉમરની નારી, હોય ગુણવાન ભારી,
પણ તેની સંગયારી, કદી નવ કીજીએ;
ચાહય તો જ્ઞાની ભાવે. ચાહય શોજને સભાવે;
હશી રસીને બોલાવે. તોપણ ન રીજીએ;
ચાહય તો ખુબીનું ખાણું ચાહય તો પૈ પૈશા નાણું
માગે આવ્યું હોય ટાંણું, તોહયે નવ દીજીએ;
વ્યાસ કહે હેત થકી, રમાડીએ મુખ બકી,
લોક વ્હેમ ધારે નકી, માટે મન બીજીએ

અસનાઇ બાળકની, કરવામાં લાભ નહીં;
ફેસ ઠપકોતો માથે, આવે કોઇ કાળમા;
નીચને વતાવવાથી, ઘટે ઘણો ટેક તોરો;
સેજે નીચુ જોવુ પડે, નબળાની ગાળમાં;
છટકેલી સુંદરીને, હસવાથી હાની થાય;
મનના વગર કુડે, આવી જીએ આળમાં;
કહે વ્યાસ ચોર સંગ, ચોરતો ગણાવવાના;
વણ ચોરે લાંછનતો, લાગશે કપાળમાં.

મન મઘરૂબીવાન, કોટ બુટ પાટલુન;
પેહેરી લ્હેરી લાલ બની, સોટી રૂડી રાખતા;
ઇંગરેજી ભણી ગણી, ઐચુત્યારી બ્યાડમેંન;
એટપેટ ગેટપેટ; છટ છટ ભાંખતા;
બીન નોકરીએ મ્હોટો, ગવર્નર બની ફરે;
જગ જીવ દુભે તેતો, સાંણા જન સાંખતા;
પણ વલ્લભ કહેછે, જેહ છાકે છેક છકયા;
ફરીથી ન ડર્યા તેને; કાળ કુટી નાખતા;

જગ તણા પ્રાણી તણી, મતી ગતી અની ઘણી;
કપાળે કપાળે સૌની, બુધી તણો ફેરછે;
પણ સત્ય થાપવાને, અસત્યને કાપવાને;
કંમર કશી લે કેડો. તેથી જગ જેરછે;
સત્યારથી વાંકુ વદે ખરો નર ન લે રદે;
બદે ન અસુરને તો, તે મેર સમેર છે;
આપ વેઠી દુખ સુખ, કરે સહુ સજનોને;
વલ્લભ વદે તે સત્ય, વાદી સમશેર છે.

કરતા જનનુ નામ, ભાવ ભર્યા સોધી લેજો;
વીચારીને વાંચી જોસું, ઇઆદીતો આવસે;
વ્યાપક છંદમાં સાર, પરખીને લેજો યાર;
સરખા અક્ષર આજ, રસનાએ ફાવસે;
વળે જીભ શબ્દ સારા, સોભાવંત ગોઠવાણા,
લક્ષણવંતા તમામ, તર્કથી સોધવશે
ભણેલા ન ભુલે જાતે, મનમાં વીચારી વાતે;
રાણીથી નામો કર્તાના, છે તેનો બતાવશે.

કાવ્ય કવી કોઇ કોઇ, મનમાં વીચારી જોઇ;
રાત દીન ખોઈ ખોઈ, રચે કૃત આપનાં;
ગધ્ય તથા પધ્ય કરે, સુમારથી તાળ ધરે;
સુભ સબ્દ રસ ભરે, માત્રા મેળ માપના;
પદ ગરબી પ્રબંધ, લાવણી ગજલ છંદ;
ઝડપા ધરીને આનંદ, બાંધે અ[illegible]ર છાપનાં;
વ્યાસ કહે ભેળવીને, આપ [illegible] ઠરવીને;
કવી નામ ફેરવીને, ગાય તે [illegible] બાપનાં;

મેર મુઆ વીંછુડા તે, વેરવાળ્યું કેહાડાનું;
વાગુ વાંકે મને દાબા, ડંખ સીદ મારીયો;
ચડયો ચડી ચોટ દાડ, મુકી લોટ પોટ કર્યો;
હર્યો જાણે જીવ એવો, શો ઇરાદો ધારીઓ;
જાદુવાળા કરી ચાળા, રોળી રાખ ફુક મારી;
વસ્ત્ર આંબળીને મ્હોડે, બર્ગડી ઉતારીઓ;
તોહુયે ન ઉતર્યે. પાપી, જાણે પગ નાંખ્યો કાપી;
કહે વ્યાસ આખી રાત, બાપને પોકારીઓ.

ઇસિકની વારતામાં, ઇસકી અત્યંત રીજે;
ઠગાઇની વારતામાં, ઠગ ખુસી થાયછે;
તસ્કરોની વારતામાં. તસ્કર આનંદ પામે;
સ્હાજનદાની વારતામાં, સાજનદા હર્ખાયછે;
ભજનમાં ભક્ત રીજે, જ્ઞાની જન જ્ઞાને રીજે;
વીભીચારી પ્રાણી વાણી, વીહારની ચહાયછે;
સત્ય દેખી ખુસી સતી, પણ જેની જેવી મતી;
થશે તેની તેવી ગતી, વ્યાસ વાણી ગાયછે;

કરમ ચંડાળકાંહુ, ક્રુર ક્રત બાત કથી;
ગુન હીન ગપ ઠોકી, પરને દહતું હે;
તોઓ જ્ઞાની ગંભીરતા, દીલ દ્વેશ ધારે નાહી;
જેસો દહે તેશો સાંતી, વાન તો સહ તું હે;
સ્વાનકી માફ્ક દુષ્ટ, ભાન ભુલ કરભસે;
કછુ કાજ હોવે નાહી, બકતા રહતું હે;
પાપ પોટલેકા આપ, સીર બોજ બ્હોત ધરે;
નીંદ્યાસે નડરો ભાઇ, વલ્લભ કહતુ હે.

કરી ડાલી ઠાંસ ફાંસ, મારે કોઇ ધરમમાં;
મરમમાં બોલે બહુ, બીજાનું બગાડવા;
આળ મુકે ભુંડુ ભુકે, ચતુરાઇ નવ ચુકે;
વ્હેરી થઇ ધારે ગોદા. વીતનો વગાડવા;
જુઠુ બોલી આપ ડોલી, ડોલાવે સરવ કોને;
ભુંડુ ભેરવે ભલાના, મનને ભમાડવા;
વ્યાસ કહે રહે એવા, પાપી દુનીઆમાં ઘણા;
પણ તેવા જનના મો, આગથી લગાડવા.

હરી કથા જ્ઞાન બોધ, સાંભળવા શુભ જાતી;
ભરાઈને ભેગા બેશે, ભુખ્યા હરી નામના;
તેમાં દુષ્ટ વચ્ચે પડે, લુચ્ચાઈ કરીને લડે;
અનેકને એક નડે, નવરા ન કામના;
ધરમનો પથ રોકે, બેઠો ઠાલી ગપ ઠોકે;
કેક ઉભા રહે જાણે, અમે રાજા ગામના;
વ્યાસ કહે નકી જીવ, કળયુગે છાકયા છેક;
ખરૂ કહે ખાર લાવે, આખલા હરામના;

પુન્ય કે પરોપકાર, પર્માારથ થતું હોય;
તેમાં પહેલો પેહલ કાડે, જાણવો દાતારછે;
લડાઇની ચડાઇમાં, વાજીત્રોના શુર સુણી;
સૌથી પડે સુંસરો તે, સુરાનો સર્દારછે;
વસ્ત્ર સાણગાર વાણ, ઉપરથી ઠાલો ઠરસો;
મારે તેથી જાણવી તે, છટકેલી નારછે;
વ્યાસ કહે વીસવાસ, આપીને વાયદા વાહે;
ધરમમાં વાર કરે, જાણવો નાદારછે.

ભક્ત પણુ જગતમાં, મનાવા મંદીર પળે;
કોડી નવ નાખે રાખે, દેખાડવા વાટવા;
ટીલાં કરી માળા ધરી, ગોપીચદનને ચોળી;
જાણે જયાંથી ત્યાંથી દામ, લાવી ઘેર દાટવા;
ગુરૂ સાધુ વીપ્રો તણી, સેવામાં સુંસરો દોડે;
મનથી ધારે ગોદીકા, મળે મને પાટવા;
એવા ઠગ બગ ધ્યાની, પાઇતો ખરચે શાની;
વ્યાસ કહે દાડે દાડે, દડીઆ તે ચાટવા.

કેક અતી છોશ રાખી, દાસ કાડે ડગે ડગે;
ડોળ કરે ધરમનો, ભક્ત નામ પાડવા;
કેક ડાહ્યું ડાહ્યું બોલે, જયાંને ત્યાં ડાપણ ડોલે;
પરાઈ પંચાતો કરે, સાબાશી બૈ કાડવા;
ઘણા અંગ દાગીનાઓ, રાત દીન પ્હેરી ફરે;
હોય તેના મનમાં તો. ગ્રસ્તાઇ દેખાડવા;
બ્યાસ કહે સોખા ટીકા, પટીકાની છટા રાખે;
સેફ મારે તે રાંડોને, મોહુજ લગાડવા.

ડાલે હાથે ગંગા સ્નાન, ડાલે હાથે હરી ધ્યાન;
ડાલે હાથે દેવ દર, શણે ત્યાર થાયછે;
ડાલે હાથે ગુરૂ તથા, ડાલે હાથે હરી કથા;
ડાલે હાથે જોશી મુખ, મ્હોરતને ચ્હાયછે;
ડાલે હાથે જ્ઞાન બોધ, ડાલે હાથે વીદ્યા સોધ;
ડાલે હાથે આસીર્વાદ, માગી ગુણ ગાયછે.
પણ શાસ્ત્રના કહ્યાથી, કહેછે વલ્લભરામ;
ડાલે ફળ ડાલુ મીથ્યા, મ્હેનત તે જાયછે.

ચારૂં બેદ શાસ્ત્ર ખટ, અઢાર પુરાન કોઇ;
પડતહે ભાવ રખી, ખુબ ખરી ગમસે;
પાંડવકા ઇતીહાસ, રામાયન રામ કેરી;
ગાવે સમજાવે બ્હોત, તાલ સુર સમસે;
કોહું વદે સંસકૃત, કોહું બદે પરાકૃત;
કાહુ કોહું બદતહે, ફારસીજ દમસે;
દેખાવત ડોળ ઓર, ધરમ ચલાવે આપ;
કહે બ્યાસ બીબાદે ન, દેખ્યો મન ભ્રમસે.

ત્રીટક કવીત.

કવીત ૧

ઢોર લાત મારશે, છટકેસી નારસે;
પ્રપચી યારસે, પ્રીત કબુ કાગ ના જોડીએજી;
ટેક તોરા તનમે, ઝેહેર ઝેહેરી જનસે;
દાગા દુસમનસે, પ્રાન ગયા લગી ન છોડીએજી;
જાર કર્મ માનકા, છીદ્ર હોય તાતકા;
કુડ કર્મ જનકા. પરમુખ બારતા ન ફોડીએજી;
કેહત વલ્લભરામ. અસલકો કામ ગામ;
બીન કામ કછુ દામ, ચલે વાં તલીક નવ તોડીએજી.

છોટાસા બાલકુ, ગરીબ કંગાલકુ;
નીરધનો બાલકુ આપ પેટ માટ ન રડાવીએજી.
બેટા હોય તનકા, ગુલામ ભોવનકા
સ્નેહી શત્રુ જનકા, એ તીનુકુ મુખ ન ચડાવીએજી;
પ્રાણુતકી નારીયાં, નાર વભિચારીયાં;
પેટકી કુંઆરીયાં, એતનેકુ લાડ ન લડાવીએજી
સાધુકે ધરમમે, શ્રમ કે કરમમેં;
શામાકી સરમમે, કહે બ્યાસ ભંગ ન પડાવીએજી.

બકગ બકતહે, કુતરા ભસતહે;
ગંધ્રવ લડતહે, પડતહે રંગમાંહી ભંગ બુરા;
એસાહી હરામખોર બના હરીકો ચોર;
જુનાન કહુન ઢોર, તોહુયે નાહી સમજે પાપી પુરા;
ખાવે ગાલીં પરકી, ઇજત જાવે ઘરકી;
નાસ હોવે જરકી, તોભી નહીં ફુર કરમમે અધુરા;
કહેત વલ્લભરામ, કપાલમેં દેત ડામ;
બાપકા બોગત નામ, નીર પક્ષી પર બ્હોત હોતહે સુરા.

પેટકા કપુત સુત, ભોગ ભોગી અબધુત;
ભાંમની ભમેલ ભુલ, રાજદુત કેરા બીસબાસ નવકીજીયે
મીઠા બોલનારસે, જુઠા દાસદારસે;
ખડગુકી ધારસે, રાજકા કુંઆરસેં, કબુએ ન રીજીયે.
જાનવેરા રાનકા, હડકાયા સ્વાનકા;
મર્દ બેઈમાનકા, જાનકા જોખમ પાસ, પાઉતો નદીજીએ
કહેત વલ્લભરામ, દુર કર એહી ઠામ;
જાયગો જરૂર નામ,પીછુ કામબીગડેપ્રથમ દેખ લીજીએ

પુન્ય કર દાન કર, પ્રભુજીકો ધ્યાન ધર;
ગુમતમે મત મર, જાયગા જોબનજર, પીછેસે પસ્તાયગા.
મેરા તેરા કરકે, પરાયા જર હરકે;
ભંડાર ધરભરકે, સબયાહિ ધરકે, તુ ઠાલાઠોઠજાયગા.
ચેત લે મુરખ જન, ભ્રાત માત તાત તન;
સબ સુખહે સપન, ઘરધનકી માયામે ખત્તા ખુમખાયગા.
કહેત વલ્લભરામ, હરીકો સમરનામ;
તજદે કુથલી કામ, જમપુર ઠામ જાકે પાપી તુંપીટાયગા.

છંદા કવીત ૧

ઘણું જોર આવે, કપરપીને કોડી કાડતાં;
ઘણું જોર આવે, ભુંડાઓને ગાળ ભાંડતા;
ઘણું જોર આવે, જ્ઞાની જ્ઞાનને દેખાડતાં;
ઘણું જોર આવે, ભગતોને તાળી પાડતા;

છ ંદા કવીત ૨

ઘણું જોર આવે, સુથારોને કાષ્ટ છોલતાં;
ઘણું જોર આવે, ન્યાયાધીશો ન્યાય તોળતા;
ઘણું જોર આવે, વ્યાસ ભકતપ્રભુ બોલતાં;
ઘણું જોર આવે, વીદ્વાનોને વીદ્યા ખોલતાં.

છંદા કવીત ૩

ઘણું જોર આવે, બાળ નીશાળથી છુટતાં;
ઘણું જોર આવે, ભંગીઓને ભાંગ ઘુંટતાં;
ઘણું જોર આવે તસ્કરોને માલ લુટતાં;
ઘણું જોર આવે, સર્વે કામનીને કુટતાં.

इंद्राविजय छंद.

રામ સુધામ કે ઠામ ગયે જમ,
આપકો નગ્ર સબી સંગ લીયો;
સ્વાન પડો બડો પાપીષ્ટ પુરૂષ,
બારતા સુનનેકું દેહ દીયો;
રામ પુછે તોરે સીરપે કથીર,
સ્હેજ મીલી બ્હોત રૂધીર પીયો;
વલ્લભકો નાથ કહેત શાક્ષાત,
કોનસી જાત તેં કયા પાપ કીયો.

શ્વાન કહત સુનો તુમ શાંમળ,
સધ્ધ હોકે એને પંથ ચલાયો;
બોધ કરીકા નામકો કરકર,
જગતમેં ભગત મેં આપ કેલાયો;
સુનને વાલે ફકીર હુએ ઓર,
કેઉજુગે ગુજકુ શ્વાન બનાયો;
વલ્લભકા નાથ બહોત કૃપાકર;
આપકે સરન મુને બોલાયો.

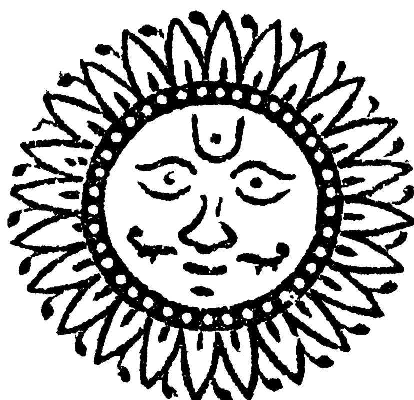
હડકવાવાળુ શ્વાન વસ્તી મહી,
પળ્યું ને બે જણે જોયુ કદાપી;
તેમાંથી એક જણે બુમ પાડીને,
સરવ જીવોને સુચના આપી;
તેથી બીજે મારી વારી રાખી કહ્યું,
કો શ્વાનનું સીશ નાખશો કાપી:
વ્યાસ કહે એમ બેઉ વઢ્યા તેમાં,
કહો ભાઇ કોને જાણવો પાપી;

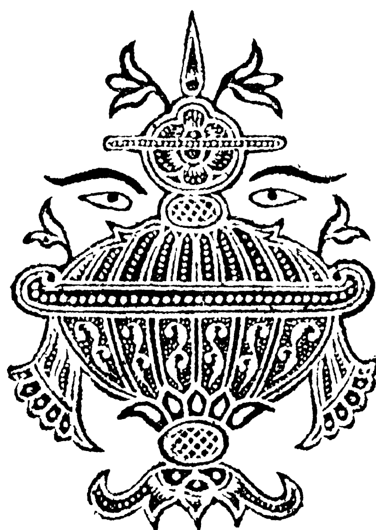
વીસ્વમાં વધ્યોછે વ્યાસ તણો વંસ,
કહે કથા ઘણા કોકીલા સ્વરે;
લખ્યું વાંચે ગુણ સાંચે નહી વળી,
અર્થ તાણા આની અનર્થ કરે;
જોડણી જોડે તોડે તાળને રાગ,
પીંગળ પોથીમાં ધ્યાન ન ધરે;
પેટ માટે પડપંચ કરે બહુ,
વલ્લભ કે વળી ફાંકડા ફરે.

કો ગુણી વ્યાસનું જ્ઞાન જોઇ જોઈ,
આપ ગુણી કેવરાવવા ચ્હાયે;
કો કવીનુ કરેલું કૃત લાવીને,
પોતાનુ નામ ઘાલીનેંજ ગાયે;
તે મન ફાવે તો ફેરવીને જરા,
કૃત કર્યું એં બતાવવા જાયે;
ધીકારછે તેવા વ્યાસ કવીજન,
વલભ કે છાનું રેન જરાયે.

તાત તણા મુજ ભ્રાત તણા બહુ.
શીષ્ય રૂષી સુત છે જગ વીશે;
જાત તણા ઘણા મગ્ણા રહી નહી,
ભણ્યા ન ગણ્યા થતું વ્યાસ શીશે;
રીતી જાણી નહી નીતી આણી નહી,
જ્ઞાન વીના કરે ડોળ અતીશે;
વલભ વદે છે નામ લજાવણ,
એક બેહાલ જરા ઠીક દીશે.

કૈક કુમતી ભરેલાછે શીષ્યતે,
લીલે લીલુ ભભકામાંજ ભાળે;
દોરા ચીઠી જગ જાદુથી ધુતવા,
કરે કાળી બીનગીચો કપાળે;
પ્રપંચ પાપથી પ્રેમદા છેતરે,
કુકૃતથી ઠામ સર્પનો ટાળે;
વ્યાસ કે વીસ્ત્ર ન માનો વીના ગુણ,
એક અનેક તણા બીજ બાળે.







જાહેર ખબર.

સરવે હરીજનોને તથા વેદશાસ્ત્રના સઘાળુઓને ખબર આપવામાં આવે છે કે, ઐશ્વરીગ્યાન તથા ઐશ્વરી ઉપાસના તથા ભક્તીભાવ એવા ઘણા એક વીશયોનું થોડા દીવસમાં એક પુસ્તક ત્યાર થૈ બહાર પડવાનું છે તે જેને રાખવા ખાહેસ હોય તેણે અમોને પ્રથમથી કોઈ રીતે ખબર આપવી યોગ્ય છે.

લા. વ. સુ.

રા. રા. વ્રીજવલભદાસ મુળચંદ

જીલા કોરટના વકીલ.

સાહેબ—હીંદુઓની સંસાર સ્થીતી સુધારવાને તમે ખંત રાખો છો સારા ગ્રંથકારોને ઉતેજન આપી સારાં પુસ્તકો પ્રગટ કરાવવાની આપના મનમાં હુંશ છે એથી આ લઘુ ગ્રંથ આપને અરપણ કરૂં છું.

લી૦ શુભેચ્છક.

વ્યાસ લલવરામ સુરજરામ.

વચન નીતિના કરતા.